

Dimitra Sidiropoulou-Salo

LAULUNTEON OPETTAMINEN ERI-IKÄISILLE

LAULUNTEON OPETTAMINEN ERI-IKÄISILLE

Dimitra Sidiropoulou-Salo
Opinnäytetyö
Kevät 2018
Musiiikin tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Musiikin tutkinto-ohjelma, musiikkipedagogi, pop & jazz -musiikki

---

Tekijä: Dimitra Sidiropoulou-Salo
Opinnäytetyön nimi: Laulun opettaminen eri-ikäisille
Työn ohjaaja: Jaana Sariola
Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: kevät 2018
Sivumäärä: 40

Opinnäytetyöni käsittelee lauluntekijyyttä, laulujen tekemistä ja laulun opettamista. Työni tarkoituksena on avata lauluntekijyyttä, koota tietoa eri-ikäisten yksilöiden opettamisesta ja saada itselleni vahvistusta laulun opettajuuteen. Oman kokemukseni lisäksi tutkin ja tarkastelen aihettani musiikki- ja psykologiakirjallisuuden ja internet-lähteiden avulla.

Työssäni käsittelen omaa ja muiden lauluntekijyyttä ja omaa kokemustani opettajana. Olen koonnut työhöni erityispiirteitä, jotka olisi hyvä ja tärkeä ottaa huomioon opettaessa lauluntekoa eri-ikäisille oppilaille. Kerron myös Minun lauluni -projektista, jonka aikana opetin kolmelle eri-ikäiselle oppilaalleni lauluntekoa. Tavoitteena oli, että projektin aikana opetan oppilastani sanoittamaan ja säveltämään oman laulun. Osalle tämä olisi ensimmäinen oma laulu.

Minulle oli luontaista linkittää opinnäytetyöni vahvasti työelämään, sillä olen opettanut laulamista eri-ikäisille yksilö- ja ryhmätunneilla vuodesta 2010. Samoihin aikoihin vuonna 2011 alkoi laulaja-lauluntekijän taival. Vuonna 2016 aloitin improvisaation ja laulun opettamisen. Olen kiinnostunut opettamaan luovuutta ja luovaa musisointia ja uskon, että luovuuden opetukselle ja räätälöidylle laulun opetukselle olisi tulevaisuudessa tilausta yksityisellä ja julkisella sektorilla.

Laulunteko on itseilmaisun muoto ja laulujen avulla voi käsitellä maailmaa, ilmiöitä, itseä ja muita. Halutessaan jokainen pystyy tekemään lauluja. Laulun opettajana roolini on olla kanssakulkija, kannustaja, rohkaisija, ehdottaja ja lempeä kyseenalaistaja. Minä en tee valintoja oppilaan puolesta, vaan ehdotan ja kysyn. En anna valmiita vastauksia, vaan ohjaan oppilasta löytämään oman tapansa ja tyyliä tehdä ainutlaatuisia lauluja.

Onnistuin työssäni avaamaan lauluntekijyyden ydintä ja kokoamaan tietoa eri-ikäisten opettamisen erityispiirteistä. Opinnäytetyön tekemisen ja Minun lauluni -projektin myötä näkemykseni omasta opettajuudestani selkiytyi ja tapani toimia vahvistui. Opettajana olen parhaimmillani luovassa ja avoimessa ympäristössä, ja Minun lauluni -projekti oli juuri tätä. Projektin oppilaat olivat tyytyväisiä laulun opetukseen ja projektissa tekemiinsä lauluihin. Koen, että osaan opettaa yksilöllisesti ja antaa oppilaalle tilaa kehittyä ja onnistua. Pidän suunnittelusta, aikatauluttamisesta ja tavoitteiden asettamisesta – ja niihin pyrkimisestä ja pääsemisestä. Olen tyytyväinen kokonaisuuteen ja lopputulokseen ja uskon, että työstäni on minulle ja laulun opetuksesta kiinnostuneille hyötyä tulevaisuudessa.

Asiasanat: sanoitukset, säveltäminen, improvisointi, pedagogiikka, opettajuus, ikäryhmät

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Music, Option of Music Pedagogy, pop&jazz

---

Author: Dimitra Sidiropoulou-Salo
Title of thesis: Teaching Songwriting to Different Ages
Supervisor: Jaana Sariola
Term and year when the thesis was submitted: Spring 2018
Number of pages: 40

This thesis is about songwriters, songwriting and teaching songwriting. One aim of this thesis was to discuss what it means to be a songwriter. The second aim was to gather knowledge of teaching individuals in different ages. Another aim was to get affirmation for myself as a teacher of songwriting. These subjects were studied and examined by using my own experience, music and psychology literature and internet sources.

In this thesis I process myself as a songwriter and a teacher as well as other songwriters. I have gathered special features of students in different ages. These features would be good and important to consider when teaching songwriting. Also Minun lauluni project (My Song project) where I taught songwriting to three different aged individuals is described in this thesis. The goal of this project was to teach each individual to write their own lyrics and compose their own music. For some of the students this would be their first own song.

Linking this thesis strongly to working life was natural to me since I have taught singing to individuals and groups in different ages since 2010. Around 2011 I started my journey as a singer-songwriter, too, and in 2016 I started teaching improvisation and songwriting. I'm interested in teaching creativity and creative singing and playing and I assume that lessons of creativity and tailored songwriting are wanted both in private and public sector in the future.

Songwriting is a way to express ourselves. Songs may help us to process the world, phenomena, ourselves and others. Anyone can write songs, if wanted. My role as a teacher of songwriting is to be a co-traveler, encourager, soft questioner and to give ideas and alternatives for the songwriter student. On behalf of the students no decisions are made nor any ready answers are given. I lead the students to find their own way and style to write unique songs.

In this thesis I managed to open the heart of what a songwriter and songwriting are. I gathered special features of teaching individuals in different ages. According to this thesis and Minun lauluni project (My Song project) my view of myself as a teacher got clearer and my ways of working strengthened. As a teacher I am at my best in creative and open environment, and Minun lauluni project was precisely this. The project students were satisfied with my teaching and their project songs. I enjoy planning, scheduling and setting goals – and striving for and accomplishing targets. I experience that I am able to teach individually and to give students space to develop and succeed. I believe that this thesis benefits me and anyone interested in songwriting in the future.

Keywords: lyrics, composing, improvisation, pedagogy, teacherhood, age groups

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	LAULUJEN TEKEMINEN	7
	2.1 Lauluista ja laulunteosta	7
	2.2 Muiden lauluntekijyys	9
	2.3 Oma lauluntekijyteni.....	11
3	LAULUNTEON OPETTAMINEN	14
	3.1 Lauluntekijä laulun teon opettajana.....	14
	3.2 Laulun teon opetus maailmalla.....	15
	3.3 Laulun teon opetus Suomessa.....	17
	3.4 Minä laulun teon opettajana.....	18
	3.5 Eri-ikäiset oppilaat.....	20
	3.5.1 Lasten opettaminen.....	20
	3.5.2 Nuorten opettaminen.....	21
	3.5.3 Aikuisten opettaminen.....	22
	3.5.4 Ikääntyneiden opettaminen.....	23
4	MINUN LAULUNI -PROJEKTI.....	25
	4.1 Projektin kuvaus ja lähtötilanne	25
	4.2 Projektin kulku ja lopputulokset	27
	4.2.1 Seela.....	27
	4.2.2 Eerika.....	29
	4.2.3 Annika.....	31
	4.3 Projektin yhteenveto.....	33
5	POHDINTA.....	35
	LÄHTEET	37

1 JOHDANTO

Opinnäytetyössäni tutkin lauluntekijyyttä ja laulun opettamista eri-ikäisille oppilaille. Haluan työlläni saada vahvistusta laulun opettajuuteeni. Opinnäytetyöni linkittyy Minun lauluni -projektiin, jossa opetan oppilaitani tekemään lauluja. Laulut ovat olleet elämäni kiintopiste ja musiikissa se, mikä on kiehtonut kenties eniten. Laulujen tekeminen on ollut minulle henkireikä, tärkein tapani käsitellä maailmaa ja elämää. Laulujen tekeminen on taidetta ripauksella taikuutta.

Vuodesta 2012 olen toiminut aktiivisena ja ammattimaisena lauluntekijänä ja julkaissut musiikkiani. Tähän mennessä olen julkaissut omakustanteisesti kaksi kolmen laulun EP:tä, neljä digisingleä ja ensimmäisen kokopitkän albumini, Lauluja uskaltamisesta, syyskuussa 2017. Minusta tuli virallisesti lauluntekijä suoritetuani rytmimusiikkituotannon ammattitutkinnon Ammattiopisto Lappiassa vuonna 2016. Olen ollut Suomen musiikintekijöiden jäsen vuodesta 2013 ja Tekijänoikeusjärjestö Teoston asiakas vuodesta 2012, jäsen vuodesta 2016.

Olen saanut paljon kokemusta ja koulutusta musiikkialalta ja toiminut muusikkona albumeilla ja erilaisissa kokoonpanoissa. Musiikkia olen opettanut monipuolisesti vuodesta 2010, lauluntekoa vuodesta 2016. Tulevaisuudessa haluaisin opettaa lauluntekoa säännöllisemmin ja enemmän, sillä nautin laulun opettamisesta. Koen olevani hyvä tekemään lauluja ja mielestäni olen sopiva opettamaan lauluntekoa kokemattomille ja kokeneemmillekin tekijöille. Merkityksellisimpiä asioita oman lauluntekijyyteni kannalta ovat varmastikin juuri monipuolinen tekeminen ja genretön lähestyminen, rakkaus lauluihin ja niiden ilmaisuvoimaan ja -vapauteen.

Työni alussa avaan laulujen tekemistä sekä omaa ja muiden lauluntekijyyttä. Sen jälkeen kerron, missä ja miten lauluntekoa opetetaan ja miten sitä voi opiskella maailmalla ja Suomessa. Tämän jälkeen avaan, miten itse opetan lauluntekoa. Seuraavaksi olen koonnut erityispiirteitä eri ikäryhmien oppimisesta ja peilaan omia kokemuksiani eri-ikäisten opettamisesta. Tämän jälkeen vuorossa on Minun lauluni -projekti, jossa opetan lauluntekoa kolmelle eri-ikäisille oppilaalleni. Tavoitteenani projektissa on, että parin kuukauden aikana kolme laulunteko-oppilastani tekisivät opetukseni omat laulut. Kahdelle kolmesta tämä laulu on myös ensimmäinen oma laulu.

2 LAULUJEN TEKEMINEN

2.1 Lauluista ja laulunteosta

”Paperi on aina ensin tyhjä. Eikä rukous auta.” Näin toteaa CMX-yhtyeen lauluntekijä A. W. Yrjänä. (2017, 243.) Laulaja-lauluntekijä Iisa Pajula uskoo laulun syntyvän tiedostetun ja tiedostamattoman rajoilla (Pajula 2017, 115). Lauluntekijänä voin nyökytellä myös laulaja-lauluntekijä Maija Vilkkumaan toteamukselle, että lauluntekijän lauluihin vaikuttaa hänen intuiionsa ja kaikki hänen kuulemansa ja lukemansa (Vilkkumaa 2017, 214). Suomen ensimmäinen lauluntekijätohtori, lauluntekijä-pianisti Laura Sippola on Vilkkumaan kanssa samaa mieltä. Sippola ei haluaisi mystifioida laulujen tekemistä, mutta kokee mystiikan muodostuvan prosessin ympärille joka tapauksessa. Hänkään ei tiedä, mikä ohjaa hänet valintojensa kautta muodostamaan laulusta lopullisen version. (Sippola 2017, 44.)

Haluan opinnäytetyössäni tietoisesti vältellä säveltää-verbiä ja säveltäjä-ammattinimikettä, koska mielestäni ne antavat laulunteosta jokseenkin vakavan ja suurta erityisosaamista vaativan kuvan. Muusikko, lauluntekijä ja Miljoonasade-bändin keulakuva Heikki Salo toteaa monien luulevan, että lauluntekijäksi synnyttäisiin ja vain tietyillä ihmisillä on DNA:ssaan taito laulujen tekemiseen (Salo 2009, 31). Olen henkilökohtaisesti sitä mieltä, että kaikki saavat tehdä lauluja ja kuka tahansa voi oppia tekemään lauluja. Heikki Salo on todennut saman: ”Kaikki osaa tehdä lauluja. Se on sama kuin piirtämisessä – suurin osa väittää, ettei osaa, mutta kaikki osaavat.” (Koskinen & Lehtilä 2013, viitattu 17.3.2018.) Lauluntekijä Anna Kuoppamäki toteaa, että kuka tahansa voi oppia piirtämään tai kirjoittamaan tekstiä, joten kuka tahansa voi oppia tekemään lauluja (Partti 2016a, 44).

Opinnäytetyössäni laulu on musiikillinen kokonaisuus joka sisältää sanoituksen, laulurytmin ja -melodian sekä säestyksen kolmi- ja nelisoinnuilla. Laulujen tekemisellä ja laulunteolla tarkoitan luovaa prosessia, jossa nämä edelliset osa-alueet työstetään valmiiksi erikseen, limittäin tai yhdessä. Lauluntekijä on henkilö, joka tekee laulun sanoituksen ja musiikin. Maija Vilkkumaa tietää sanoituksen ja melodian olevan laulunteossa erottamattomia. Kielellisesti muodot ja merkitykset ovat lauluissa vuorovaikutuksessa, eivätkä nekään ole olemassa erillään toisistaan. (Vilkkumaa 2017, 219.) Laura Sippolan mielestä parhaassa tapauksessa sanoitukseen tehty musiikki helpottaa sanojen ymmärtämistä, kiteyttää sen merkitystä ja vahvistaa sanomaa (Sippola 2017, 57).

Musiikkikasvatuksessa on olemassa perinne, jossa lasta ei ajatella luovana musiikintekijänä, vaan ainoastaan musiikin kuuntelijan ja esittäjän roolissa. Tuoreissa tutkimuksissa tämä perinne on saanut osakseen kritiikkiä, sillä sen taustalla on oletamus siitä, että säveltäminen olisi tekemisenä vain aikuisten, kyvykkäiden ammattilaisten toimintaa. Sibelius-Akatemiassa kansanmusiikin lehtorina toimiva Vilma Timonen summaa, että suomalaisessa kansanmusiikkikoulutuksessa on pidetty itsestään selvänä, että kaikki osaavat tehdä lauluja. (Partti 2016a, 43.) Koen itse vahvasti, että musiikillisen leikin ja keksimisen riemun tulisi olla kaikille mahdollista iästä, sukupuolesta, statuksesta ja musiikkityylimieltymyksistä riippumatta.

Opinnäytetyössäni lauluntekijällä tarkoitetaan henkilöä, joka tekee itse laulun sanoituksen ja musiikin. Musiikin tekemisellä tarkoitan laulun laulurytmin ja laulumelodian keksimistä ja laulun tempon, rakenteen ja sointujen päättämistä. Minkään säestyssoittimen hallinta ei ole lauluntekijälle välttämätöntä, mutta musikaalisuus, rytmitaju ja laulutaito, erityisesti sävelkorva, ovat etuja. Musiikin teoriaopinnoista ja nuotinlukutaidosta on laulunteossa hyötyä, mutta ne eivät ole laulunteossa välttämättömiä. Esimerkiksi Kotiteollisuus-yhtyeen laulaja, kitaristi ja sanoittaja Jouni Hynysellä ei ole musiikinteoriatietoutta, minkä takia hän saattaa käyttää sävellajeja sekaisin samassa laulussa (Hynynen 2017, 93). Heikki Salo kertoo paikkaneensa sävelkorvan ja musiikinteoriatietämyksen puutteet omilla keinoillaan ja käyttävänsä osaamattomuuttaan hyödykseen edelleen (Salo 2009, 12).

Lauluja voi ja saa tehdä, vaikkei tähtäisi levyttäväksi ja esiintyväksi taiteilijaksi. Lauluntekijät tunnustavat laulun itseilmaisumahdollisuudet ja hyvinvointivaikutukset, sillä laulujen tekeminen voi auttaa purkamaan ja käsittelemään asioita. Valmis konkreettinen laulu antaa tekijälleen kokemuksen onnistumisesta ja aihetta iloon ja ylpeyteen. (Partti 2016b, 25.) Laulaja-lauluntekijä Jarkko Martikainen uskoo laulun palvelevan parhaassa tapauksessa monin tavoin. Hänen mielestään laulut tarjoavat vastauksia siihen, millaista ihmisenä oleminen on, mikä on yhteiskuntamme tila ja miltä tuntuu rakastaa ja saada vastarakkautta. (Martikainen 2017, 164.)

Entä millä hyvä laulu mitataan? Jouni Hynynen tietää olevansa hyvän laulun jäljillä, kun laulun demon kuuntelu saa hänen ihokarvansa nousemaan pystyyn. Hän uskoo, että jos hän itse tykkää laulustaan, tykkää siitä joku toinenkin. (Hynynen 2017, 93.) Aina, kun Laura Sippola on mielestään pääsemässä jyvälle täydellisestä laulusta, se päättääkin karata. Hänelle itselleen aiemmin ihmeellinen oma laulu voi menettää hoitoaan ajan kuluessa. Tämä patistaa häntä tekemään lisää, vielä parempia lauluja. (Sippola 2017, 48.)

Laulaja-lauluntekijä Christel Sundberg eli Chisu luettelee, mistä hyvän laulun tunnistaa:

Hyvä kappale tuo ihmisille lohtua ja tuntua siitä, etteivät he ole yksin oman kokemuksensa kanssa. Hyvä kappale kyseenalaistaa olemassa olevia normeja ja murtaa tabuja. Hyvä kappale rohkaisee ja pistää telakoituneen liikkeelle. Hyvä kappale on seuraa yksinäiselle. Hyvä kappale päästä pihalle paineistettuja höyryjä turvallisesti: se antaa vihan tunteelle tilan ilman, että siinä satutetaan muita kuin mahdollisesti aavistuksen omia tärykalvoja ja moshaavan niskan lihaksia. Hyvä kappale hoitaa ihmistä. (Sundberg 2017, 66.)

2.2 Muiden lauluntekijyys

Lauluntekijänä minua kiinnostaa, miten muut lauluntekijät kokevat lauluntekijyytensä ja miten he työstävät laulujaan. Laulaja-lauluntekijä Chisu tietää lauluntekemisensä linkittyvät vahvasti siihen, miten hän kokee maailman, mitä tunteita hänellä on ja missä kohtaa hän on menossa elämänkaarensaan. Hän kuvaileekin kuuntelevansa eikä tekevänsä musiikkiaan. (Sundberg 2017, 41–42.) Joskus kirjoittaessaan hän tanssii, joskus itkee. Hän pystyy samaistumaan laulunsa kertojaan ja tarinaan kroppaansa myöten tai tekemään laulun omasta elämästään tai työstämästään asiasta. (Sundberg 2017, 54.) Laulaja-lauluntekijä Timo Kiiskiselle lauluntekijyydessä on mukana mystiikkaa:

Laulu ikään kuin luo itsensä. Minulla ei ole aavistustakaan, mitä aion sanoa. Tekeminen lähtee vauhtiin ideasta, kenties vain yhdestä sanasta. Minä teen ja täytän tyhjää. Kun tajuan mitä tavoittelen, laulu alkaa saada merkityksiä. - - Lauluntekijä kertoo aina jotakin itsestään. Minunkin lauluni liittyvät jollakin tavalla minuun. Jos tiedän itse esittäväni laulun, teksti vastaa silloin tarkasti myös omaa maailmankuvaani. (Vuolle 2005, viitattu 17.12.2017.)

Chisun tarinassa laulunteolla on merkittävä rooli. Laulunteko on hänelle keino kuvastaa ja tarkastella suhdetta itseän, toisiin ihmisiin ja maailmaan tapahtumiseen. (Sundberg 2017, 65.) Hänkin ajattelee, että lauluntekijän ainutlaatuinen historia välittyy hänen lauluistaan:

Erilaisia lauluja tulee erilaisten tai erilaisia elämiä eläneiden ihmisten kynistä. Näihin lauluihin samaistuvat sitten samankaltaiset tai samankaltaista kokeneet. - - Ainoa, mitä musiikin- ja lauluntekijä voi prosessissa tehdä oikein, on olla rehellinen omaa materiaaliaan kohtaan. Hän kirjoittakoon ja tehköön juuri sellaista musiikkia ja tekstiä, jonka todella tuntee omakseen. (Sundberg 2017, 52.)

Anna Kuoppamäelle säveltäminen on itseilmaisutapa, kommunikointiväylä. ”Henkilökohtaisesti laulujen tekeminen on antanut vahvan kokemuksen autonomisuudesta ja oman musiikillisen äänen löytämisestä.” (Partti 2016b, 23.) Iisa Pajulan mielestä laulunteko käynnistyy tarpeesta ilmaista itseä, joten se on omakohtaista. Hän näkee laulun ohuttavana, terapeuttivana toimintana. ”Kirjoittaessa käy dialogia itsensä kanssa, ja kirjoittaminen on tuon dialogin ruokkimista ja ylläpitoa.” (Pajula 2017, 109–110.) Jouni Hynysestä tuntuu aika ajoon, että ilman kykyä purkaa itseään hän voisi olla jo kuollut. ”Toiset käyvät terapeutilla, toiset puhuvat ongelmistaan ystävilleen kyllästymiseen asti, toiset pitävät päiväkirjaa ja minä teen lauluja.” (Hynynen 2017, 87–88.) Jarkko Martikainen toteaa laulujen tekemisen olevan hänelle elämäntapa ja yksi merkittävä elossa jatkamisen muoto (Martikainen 2017, 165). Iisa Pajula uskoo laulujen heijastelevan tekijänsä sielunelämää:

Elämän kriisit saattavat tukkia kirjoituskanavat pitkäksi aikaa siksi, että kriisit pitää elää ja kypsyttellä ensin läpi. - - On huojentavaa ajatella, että luovassa työssä kriisejä seuraa jossain vaiheessa luovuuspiikki, uusien näkökulmien ja sanottavan ryöpsähdys. Haastavinta on se, ettei kriisien kestoa tai vaikutuksia voi määritellä itse. (Pajula 2017, 112–113.)

Pajulan tavoin Chisukin tietää tarvitsevänsä lauluntekoon kokemuksia elämästä. Hän pyrkii pitämään kalenterinsa väljänä, sillä materiaalin kerääminen ja sen pohtiminen ottavat aikansa. Yksi laulu voi valmistua tunnissa, jonkun toisen laulun työstämisessä voi vierähtää vuosikin. Aloitettujen laulujen tekemisen seisahtuminen on tavallista, ja joskus jokin osio siitä voi liikkua toiseen lauluun. (Sundberg 2017, 60–61.) Maija Vilkkumaa työstää yhtä yksittäistä laulua aina niin kauan, kunnes se tuntuu valmiilta. Hän korjailee sekä sanoitusta että melodiaa, kunnes laulu tuntuu hyvältä. Yksittäisen laulun työstäminen voi kestää viikoista kuukausiin. (Vilkkumaa 2017, 213.)

Laura Sippolalle valmis laulu on osoitus eletystä elämästä. Valmis laulu kertoo, että jokin asia on saatu käsiteltyä loppuun. (Sippola 2017, 33.) Jos lauluntekijä Mara Ballsilla ei ole sanoja, hän laulaa siansaksaa ja tutkiskelee, mistä laulussa lauletaan. Miksi näin lauletaan? Laulun tiivistyessä alkaa erottumaan hahmo, ja laulu saa muotonsa. Laululle on hyvä antaa tulla rauhassa, sillä prosessi voi ottaa viidestätoista minuutista kuukausiin. (Rytmi-manuaali 2017, viitattu 18.12.2017.)

2.3 Oma lauluntekijyyteni

Sepitin ensimmäiset lauluni alle kouluikäisenä, kun en ollut tyytyväinen lauluihin, joita minulle laulettiin. Niistä puuttui jotakin, mitä kaipasin. Kyllästyin nopeasti ja vaadin jotain uutta ja hetkeen sopivaa. Kuin olisin vaatinut laulua kuin ruokaa. Keksin omia lauluja, joista osa äänitettiin c-kasetille muistoksi. Musiikki on ollut minulle leikkiä ja lääkettä niin kauan kuin muistan. Tunnen, että ilman lauluja en olisi oikeastaan mitään. Heikki Salo purkaa laulun anatomiaa seuraavasti:

Laulu on kielen ja melodian maaginen liitto. Se ei ole runo, se ei ole musiikkia. Se toimii muodon, melodian, rytmin, harmonian ja soundin sekä kielen merkitysten harmaalla alueella, tunteen ja ajatuksen välimaastossa. Musiikki lähestyy kieltä ja alkaa sitoa itseensä kielellisiä merkityksiä, ja samoin kieli lähestyy musiikkia ja alkaa sitoa itseensä musiikillisia merkityksiä. Niiden yhteisvaikutuksesta syntyy laulu. (Salo 2009, 42.)

Koko peruskoulun ajan harrastin klassisen poikkihuilun soittoa Ylivieskan musiikkiopistossa. Opin-
toihin sisältyi myös puhallinorkesteritoimintaa ja teoriaopintoja. Näinä aikoina lauloin myös lapsi- ja nuorisokuorossa. Muistan, että lapsuudessa minua sykähdytti instrumentaali, paatoksellinen klassinen sekä suomenkielinen iskelmä kohtalokkaine tangoineen. Nuorena imin itseeni edellisten lisäksi amerikkalaista ja suomalaista popia, rapia & r&b:ta. Poimintana minun on mainittava Alicia Keys, Destiny's Child, Beyoncé, Shakira, Mary J. Blige, Evanescence, Eminem, Apulanta, Leevi & The Leavings ja Dingo. Mikä kummallinen kavalkadi! Laura Sippolakin tietää, että nuoruudessa koettuun syvästi vaikuttavaan ihailu-aikaan on mahdotonta palata:

Moni tietää, ettei mikään, hieno, uusi musiikki, läpäise enää niitä herkkyydenantureita, jotka vaikuttivat teini-iässä kuulemaamme suosikkimusiikkiimme. Sen tähden on vaikea arvioida, mistä musiikista olisi saanut vaikutteita eniten omalle sävellystyölleen. (Sippola 2017, 42.)

Nuorena suolsin tunnekuohuni teksteinä päiväkirjojeni sivuille, laulujenkin muodossa. Kirjoittelin siitä, mikä mieltäni painoi, mikä sydämessäni pauhasi. Koska en soittanut mitään säestyssoitinta, laulujen tekeminen oli lähinnä tekstien kirjoittamista ja melodioiden kehittelyä muistiin tai nuottipaperille. Yritin opetella soittamaan akustista kitaraa useaan otteeseen, mutta kipeytyvät ja rakkaiset vasemman käden sormenpäät saivat luovuttamaan kerta toisensa jälkeen.

Nuorena aikuisena kuulokuvioihini tuli asteittain, pitkäjänteisen kieltämisen ja kummeksumisen jälkeen, raskaampi ja kokeilullisempikin musiikki. Mainitsemisen arvoisia kokoonpanoja ja artisteja

ovat Queen, Journey, KISS, Dio, Rainbow ja Kansas. Myös Motownin ja Stax Recordsin sielukkaat soullaulajat itkuvirsineen olivat kuin huumetta suoneen – ja ovat sitä aika ajoin tänäkin päivänä. Paatoksellisuus vetoaa minuun edelleen. Lapsena, nuorena ja aikuisenakin inspiroidun syvimmin jokseenkin surumielisestä, koskettavasta ja tunteellisesta musiikista. Musiikkigenreistä intohimoisimmat ja tulkinnaltaan paljaimmat eli laulaja-lauluntekijämusiikki, r&b, soul, heavy metal ja progressiivinen rock, ovat sydämeni musiikkia, kreikkalaisen iskelmämusiikin lisäksi. Erityismaininnan vaikuttajinani ansaitsevat Elton John ja aisaparinsa Bernie Taupin, Burt Bacharach ja aisaparinsa Hal Davis ja muuan Stevie Wonder. Ehdottomia maininnan arvoisia suomalaisista tekijöistä ovat Juice Leskinen, Kaj Chydenius ja Kerkko Koskinen.

Opiskelin muusikoksi Pop & Jazz Konservatorio Lappiassa 2009–2012, pääaineena pop & jazz - laulu, sivuinstrumenttina saksofonit. Vuonna 2011 hankin ensimmäisen kosketinsoittimeni ja opettelini itsekseni sen soittamista ja sillä säveltämistä. Olen tehnyt omia laulujani tosissani vuodesta 2011 ja esittänyt niitä vuodesta 2012 soolona, duona, triona ja bändin voimin. Vuodesta 2012 olen toiminut projektiluontoisesti taustalaulajana ja kosketinsoittajana Jukka Takalon, Kauko Röyhkä & The Bootsien ja Radiopuhelimet-yhtyeen albumeilla ja keikkakokoonpanoissa. Nämä yhteistyökuviot ovat vaikuttaneet suuresti lauluntekijyyteeni, mutta täytyy kuitenkin todeta, että ilman Pop & Jazz Konservatorio Lappian muusikon koulutusta en olisi varmastikaan rojhennut tulla ulos pöytälaatikostani. En olisi alkanut tekemään lauluja vakavissani ja omiin nimiini. Konservatorio antoi minulle oivat puitteet ja ympäristö loi sopivanlaista kilpailuhenkisyttä, joka saattoi olla osasyynä siihen, että kirjoitin opinnäytetyöni omasta musiikistani ja esitin opinnäytekonsertissani vain omaa musiikkiani. Siihen pisteeseen johti pitkä ja mutkainen, kummallinen musiikintäyteinen tie.

Sävellykseni ovat jonkinlaista sekametelisoppaa, mutta tyyllisesti tuotokseni ovat pikkuhiljaa yhtenäistyneet. Musiikkini tyylihäjonta on kombinaatio klassisen musiikin taustastani, genrettömästä lähestymistavastani ja pop & jazz -musiikin koulutuksesta. Koenkin vahvasti rakastavani lauluja ja rakastuvani lauluihin, oli musiikkityyli mikä tahansa. Tunteet ja niiden tulkinta sanojen ja musiikin yhdistelmänä ovat parasta, mitä tiedän. Kaikki mitä olen kuullut ja kuunnellut, surrut ja iloinnut, kuuluu musiikissani. Mielestäni Laura Sippola tiivistää kauniisti sanojen ja musiikin yhteisvoiman: ”Jos sanat ovat tienviittoja kohti totuutta, on musiikki katulyhty.” (Sippola 2017, 57.)

Annan laulujen sanoituksille erityistä arvoa ja suurimmat henkilökohtaiset kehuni olen saanut laulujeni sanoituksista ja tulkinnasta. Sanoituksiani on pidetty kypsinä, koskettavina ja voimauttavina.

Lauluntekijänä maalaan tunnelmia ja tunteita, joten halu, palo ja kiinnostus suomen kielellä ilmaisemiseen on tärkeää. Voin sanoa, että rakastan äidinkieltäni syvästi ja se on ainoa kieli, jolla pystyn kommunikoimaan aidosti, suoraan ja rehellisesti. Heikki Salo kuvailee määrätietoisesta ja nöyrän laulujen tekemisen olevan peili, josta tekijä voi tutkiskella omaa elämäänsä ja filosofiaansa. Omien lauseidensa kautta voi nähdä, missä elämänvaiheessa on kulkemassa. (Salo 2009, 15.)

Pitkään tarvitsin jotain valitettavaa tai negatiivista ympärilläni tehdäkseen lauluja. Viime vuosina olen onnekseni oppinut tekemään lauluja myös positiivisista tuntemuksista – luottamisesta, toiveista ja hyvästäkin ikävästä. Olen oppinut tekemään lauluja muiden ihmisten näkökulmista, iästä, sukupuolesta tai asemasta riippumatta. Laulujen tekeminen on haastavaa, vaikeaa, nautinnollista ja palkitsevaa. Se on antoisaa, kovaa luovaa työtä. Voin yhtyä Maija Vilkkumaan aatoksiin:

Kirjoittajan osa on etuoikeutettu, sillä hän saa luoda maailmoja, antaa tunteille sanoja, luoda kaaokselle raamit. Siltä elämältä on turha odottaakaan kepeyttä ja helppoutta, eivätkä kepeät ja helpot teot tuota koskaan suurta tyydytystä. Kirjoittakaamme itsemme vereslihalle, lukekaamme läpi itkunpurskahduksien ja sydämentykytysten. Nauttikaamme myrskyistä ja tyvenistä. Laulukirjoittajalle kirjoittaminen on vaikeinta, kauneinta ja välttämättömistä, mitä on. (Vilkkumaa 2017, 221.)

Suuri osa lauluistani on syntynyt tunne ja laulumelodia edellä. Olen myös tehnyt lauluja improvisoiden pianon äärellä fiiliksiäni selkeämmiksi. Minulla on usein suuri tarve saada jokin tunnelma ulos ja paperille muotoon, jossa voin sitä purkaa ja käsitellä. Voisi siis sanoa, että olen intuitiivinen lauluntekijä, joka terapoi itseään tekemällä lauluja. Lauluni ovat syntyneet monilla eri tavoilla, ja jokaisen laulun tekemisessä on ollut omat haasteensa ja koetinkivensä. Jokainen hyvä laulu saa minut myös janoamaan lisää ja parempaa.

3 LAULUNTEON OPETTAMINEN

3.1 Lauluntekijä laulun teon opettajana

Laura Sippolakin tietää, ettei lauluntekijäksi tulla vain oppikirjojen avulla, vaan lauluja opitaan niitä tekemällä (Sippola 2017, 52). Sippola kokee laululla olevan voimaa koota ja lohduttaa ja sillä voidaan kertoa enemmän kuin pelkillä sanoilla (Sama, 28). Hän kertoo kokevansa laulun teon kuin pyhänä tapahtumana ja kuvailee laulujen ja niiden tekemisen olleen kuin pelastusrenkaana elämän eri vaiheissa (Sama, 30). Koen oman suhteeni lauluihin ja niiden tekemiseen suurelta osin samalla tavalla.

Lulun teon opettaminen on yksilöllistä, henkilökohtaista ja herkkää työskentelyä, joten oppilaan täytyy voida luottaa opettajaansa. Laulu paljastaa tekijästään paljon erilaisia asioita, vahvuuksia mutta myös puutteita ja heikkouksia. Laulun teko raottaa puolia, joita emme välttämättä aiemmin uskaltaneet näyttää itsellemme, saati muille. Sippolakin tuntee, että lauluja tekemällä voi avata solmuja ja kasata rikkiäistä kokoon:

Lulujen kirjoittaminen tekee minut jostakin kohtaa ehjäksi. Tutkimalla lauluja tutkin lopulta omia ajatuksiani laulujen taustalla. Samalla tarkentuu kuva niin itsestäni kuin maailmasta minun silmin; minun äänelläni. Laulu kertoo jollakin tavalla aina tekijästään. Jos minä teen laulun sinusta, kertoo se silti minusta, koska kirjoitan sen omasta katsantokannastani ja kokemus maailmastani käsin. (Sippola 2017, 33.)

Sippola kokee hyvin tärkeänä, että sanoille sävelletään merkitys. Tätä hän kertoo opettavansa myös laulun teko-oppilailleen:

Lauseiden merkitys muuttuu riippuen siitä, minkälaista harmoniaa vasten se nojaa. Samoin melodian kuljetus ja rytmikka osallistuvat luomistyöhön, jossa ne nauttivat suurta valtaa luoda eri merkityksiä samalle lauseelle. Lauseen voi säveltää toteavaksi, huipentuvaksi tai kliimaksiseksi. - - Vastaavasti musiikki voi olla niin kommervenkistä ja silppuna kulkevaa, että sanat hukkuvat sen sisään. Laulun kirjoittaja tietää, tai oikeammin tuntee, minkälainen musiikki kirkastaa lauseen tehokkaimman merkityksen. (Sippola 2017, 35–36.)

Sippolan mielestä laulun teko on aina omakohtaista, sillä laulun tekijä on läsnä olevana kaikessa kirjoittamassaan. Vaikka sanoitus ei olisikaan itse koetun kautta syntynyt, kokemus on laulun tekijän

läpäisemä. Lauluntekijän tulee läpikäydä prosessi laulun aiheesta ennen laulun valmistumista, joten lauluun siirtyä väistämättä omakohtaisuutta. Laulun aiheiden ei siis tarvitse olla itse koettuja, jos on kykenevä asettumaan toisen saappaisiin. (Sippola 2017, 61.)

Koen itse lauluteon opettajan roolin ja aseman erityisenä, monipuolisena, merkittävänä ja arvokkaana. Laulunteon opettaminen ei ole vain omalla tyyllillä sanoittamisen, melodian keksimisen, tunnelman luomisen, fraseeraamiseen ja soinnuttamisen opettamista, vaan jotain paljon enemmän. Laulunteon opettaminen on hienovaraista, syvällistä, yksilölähtöistä työtä. Se on parhaimmillaan ja aidoimmillaan kuin autonkuljettajana olemista matkalla oppilaan mieleen ja sydämeen, häneen itseensä ja hänen taiteeseensa. Lauluntekoa voi opettaa monilla eri tavoilla ja monenlaisissa yhteyksissä. Seuraaviin lukuihin olen kerännyt tietoa, missä ja miten lauluntekoa opetetaan ja missä ja miten sitä voi opiskella maailmalla ja Suomessa.

3.2 Laulunteon opetus maailmalla

Ruotsissa DIS Stockholm järjestää laulunteon workshopkursseja. Kurssi painottuu ruotsalaiseen pop-musiikkiin ja tarjoaa yksilöllistä valmennusta esimerkiksi laulamiseen, säestämiseen ja musiikkituotantoon. Kurssilla opitaan erilaisia laulunkirjoituksen tekniikoita ja analysoidaan sanoituksia. Kurssia suositellaan henkilöille, joilla on kokemusta musiikin tekemisestä tai musiikin esittämisestä. (DIS 2017, viitattu 17.1.2018.) Musikmakarna / The Songwriters Academy of Sweden tarjoaa kaksi vuotta kestävästä ammattikoulutusta lauluntekemiseen ja studiotyöhön, päägenrenä populaarimusiikki. Koulutuksessa opitaan käyttämään alan suosituimpia musiikkiohjelmistoja ja studiolaitteita. Kaikki projektit koulutuksen aikana ovat suoria toimeksiantoja musiikkikustantajilta ja koulutus tähtää ammattilaisuraan Ruotsissa ja kansainvälisesti. Koulutuksen aikana opiskellaan muun muassa studiotyöskentelyä, tuottamista, musiikinteoriaa, tekijänoikeusasioita, markkinointia ja liiketoimintaa. (Musikmakarna 2017, viitattu 17.1.2018.)

Tanskassa Rhythmic Music Conservatoryssa voi opiskella kandidaatin tutkinnon pääaineenaan säveltäminen. Säveltämisen tutkinto-ohjelma on suunnattu säveltäjille ja lauluntekijöille, jotka näkevät itsensä tulevaisuuden innovaattoreina nykyaikaisen pop-musiikin kentällä. Koulutus avaa oppilaalle laajan ammattilaisverkoston, joka parantaa hänen työllistymismahdollisuuksiaan säveltäjänä, lau-

luntekijänä, kouluttajana ja yrittäjänä muuttuvassa musiikkiteollisuudessa. (Rhythmic Music Conservatory 2018a, viitattu 17.1.2018.) Rhythm Music Conservatory tarjoaa myös kaksivuotista Music Performance – Nordic Master: Composing Musician -maisteritutkintoa, joka on erikoistumisvaihtoehto niille, jotka haluavat painottua säveltämiseen. Tutkinto-ohjelman päämäärä on antaa opiskelijalle lisäedellytyksiä työmarkkinoille laajentamalla hänen kandidaatin tutkintoaan ja vahvistamalla ja haastamalla opiskelijan taiteellisia projekteja ja musiikin ilmaisua. (Rhythmic Music Conservatory 2018b, viitattu 17.1.2018.)

Iso-Britanniassa Leeds College of Music tarjoaa kolmivuotista kandidaatin tutkintoa, jonka pääpaino on lauluntekemisessä. Tutkinto-ohjelman on tarkoitus kehittää ammattimaisia lauluntekijöitä. Tutkinnon aikana opiskelijat keräävät ainutlaatuista kokemusta laulunteosta yksin ja yhdessä. Hän pääsee tekemään lauluja itselleen, bändeille, projekteihin ja muille artisteille. Opiskeluun kuuluu myös äänitysohjelmistojen opiskelua, joka edellisiin yhdistettynä pätevöittää ja valmistelee opiskelijaa lauluntekijän uraan. (Leeds College of Music 2018, viitattu 17.1.2018.)

Yhdysvalloissa The Songwriting School of Los Angeles tarjoaa muun muassa lauluteko-oppitunteja ja laulun teon yksityistunteja (The Songwriting School of Los Angeles 2018, viitattu 17.1.2018). Berklee College of Musicissa Yhdysvalloissa voi opiskella kandidaatiksi pääaineenaan lauluteko. Opiskelijat saavat kokemusta työskennellessään yhdessä monimuotoisen muusikkoyhteisön, tiedekunnan ja alan ammattilaisten kanssa. Jos opiskelija on kiinnostunut laulukirjoittamisesta muille artisteille, hän voi sisällyttää tutkintoonsa enemmän sovituskursseja, joilla opitaan studio- ja demotuotannon saloja. Valmistuneella on riittävät tiedot ja taidot toimia musiikkialalla laulaja-lauluntekijänä, lauluntekijänä, sanoittajana, sovittajana ja demo-tuotantotyöntekijänä. (Berklee 2018, viitattu 17.1.2018.)

Kanadassa Toronto Songwriting School tarjoaa laulun teon opastusta kaiken tasoisille lauluntekijöille. Tarjontaa on aloittelijoille, jotka eivät ole ennen tehneet lauluja tai soita mitään soitinta, mutta myös kokeneemmille, jotka haluavat jalostaa ammattitaitoaan, esiintyä tai äänittää musiikkiaan. Toronto Songwriting School järjestää laulutekotunteja pienryhmille, yksityistunteja, lauluteko-workshopeja kouluille ja laulutekoretriittejä. (Toronto Songwriting School 2017, viitattu 17.1.2018.)

Australiassa AIM Australian Institute of Music tarjoaa säveltämisen lyhytkurssia, jolla opiskelija saa yleiskatsauksen säveltämisen ja laulun teon tekniikoihin. Kurssin aikana osallistujilla on myös

mahdollisuus tehdä oma sävellys tai laulu, joka voidaan esittää livenä kurssin päätteeksi. (AIM 2018, viitattu 17.1.2018.)

3.3 Laulun opetus Suomessa

Suomessa säveltämisen ja laulun tekemisen koulutuksessa on tapahtunut ripeää kehitystä ja muutosta 2010-luvun aikana. Sekä ammattiin tähtäävää että osaamista päivittävää koulutusta on tarjolla toisen asteen oppilaitoksissa ja korkeakouluissa. Kasvua on tapahtunut myös yksityisellä mentorointi- ja valmennuspuolella. Lisäksi eri musiikkijärjestöt tarjoavat jäsenilleen koulutusmahdollisuuksia, joista esimerkkeinä Suomen Musiikintekijät ry:n Laululabra ja Biisijalostamo sekä Music Finlandin laulun tekoleirit. (Partti 2016a, 48.) Suomessa laulun opetusta tarjoavat myös kansan- ja kansalaisopistot sekä yksityiset ammatinharjoittajat.

Helsingissä Taideyliopiston Sibelius-Akatemiassa on mahdollista opiskella säveltäminen pääaineenaan alempi ja ylempi korkeakoulututkinto (Partti 2016a, 48). HEO, helsinkiläinen yksityinen vapaan sivistystyön kansanopisto, tarjoaa laulun tekijälinjallaan sanoittamista, säveltämistä, musiikkiteknologian perusteita, ilmaisua ja improvisaatiota. Tavoitteena on, että koulutuksen suorittanut tietää ja tunnistaa laulun vaatimukset ja omat vahvuutensa. (HEO 2017, viitattu 26.12.2017.) Helsinkiläinen Biisiverstas järjestää laulun tekijäkoulutusta, joka panostaa yksilölliseen ohjaukseen ja valmennukseen tavoitteenaan ammattimainen laulun tekeminen. Laulun perusjaksolla sanoittamisessa perehdytään rakenteisiin, aiheisiin ja tarinankerrontaan. Koulutus koostuu luennoista, pajoista, ryhmätöistä sekä itsenäisestä työskentelystä, jolloin paneudutaan laulun tekemiseen. (Biisiverstas 2017, viitattu 26.12.2017.) Roimamusiikki tarjoaa pääkaupunkiseudulla lyhyitä ja pitempiä laulun tekokursseja aikuisille ja lapsille. Painotus on erityisesti sanoittamisessa, mutta kurssiin voidaan sisällyttää myös säveltämistä. (Roimamusiikki 2017, viitattu 26.12.2017.)

Torniossa Ammattiopisto Lappia tarjoaa rytmimusiikkituotannon ammattitutkintoon johtavaa koulutusta. Vuoden kestävässä koulutuksessa syvennetään omaa osaamista laulun tekemisessä ja se on tarkoitettu rytmimusiikin laulun tekijöille, säveltäjille ja sanoittajille. Koulutus järjestetään monimuoto-opiskeluna, lähi- ja etäopetuksena. Koulutus antaa valmiuksia suorittaa rytmimusiikkituotannon ammattitutkinto tai tutkinnon osa. (Lappia 2017, viitattu 26.12.2017.) Myös Ikaalisissa Sasky-

koulutuskuntayhtymä järjestää rytmimusiikkituotannon ammattitutkintoon johtavaa koulutusta monimuoto-opetuksena. Koulutuksen keston vaikuttaa aikaisempi osaaminen. (Sasky 2017, viitattu 26.12.2017.) Otavan opisto järjestää laulun kokoukoulutusta, joka koostuu lähijaksoista Mikkelin Otavassa sekä etä- ja verkko-opinnoista. Koulutuksen aikana lauluja tehdään ja työstetään, sovitetaan, harjoitellaan ja esitetään. (Otavan opisto 2017, viitattu 26.12.2017.)

Ahlman järjestää laulun verkko-kurssia, joka käsittelee laulun tekoa, säveltämistä ja sanoittamista. Koulutuksessa tutustutaan laulun tekniikoihin ja laulun tekijän työskentelytapoihin ja tehdään omia lauluja. ”Tärkein edellytys kurssiin osallistumiselle on palava into tehdä musiikkia ja kehittyä biisintekijänä. Kurssi koostuu webinaareista sekä näiden välissä työstettävistä harjoitus- ja oppimistehtävistä.” (Ahlman 2017, viitattu 26.12.2017.) Myös Rockway.fi-sivusto tarjoaa sanoittamiseen, säveltämiseen ja laulun tekoon liittyvää verkko-opetusta ja -kurseja. (Rockway 2017, viitattu 26.12.2017.)

3.4 Minä laulun opettajana

Olen opettanut laulua vuodesta 2010 ja ohjannut nais- ja sekakuoroa vuodesta 2017. Vuonna 2016 aloitin improvisaation ja laulun opettamisen yksilöoppilaille. Tätä ennen olin opettanut improvisaatiolaulua, laulun tekoa hetkessä. Laulun tekijänä minulta on kysytty, opetanko myös laulun tekoa. Laulun opettaminen on ollut luonteva siirtymä. Laulujen ja laulun opettaminen tuntuu minulle jopa jossakin määrin luontevammalta kuin perinteisempi laulun opetus. Heikki Salo kertoo laulun opettamisesta:

Minulta kysytään usein, voiko laulun kirjoittamista opettaa, enkä hämmästele sitä. Se on monille ihmisille tuntematon alue, vaikka elämme laulujen keskellä. Kyllä sitä voi opettaa ja oppia. - - Täytyy vain alati pitää mielessä, että jokainen laulun tekijä on ainutlaatuinen ja jokainen laulu on uniikki. (Salo 2009, 7.)

Opettajana haluan rohkaista ja kannustaa oppilastani olemaan oma itsensä ja auttaa häntä löytämään uniikin tapansa ja ainutlaatuisen tyylinsä. Koen, että roolini on ohjeistaa ja ohjata, antaa vinkkejä ja neuvoja. Ehdotan, annan esimerkkejä ja vaihtoehtoja mutten tee päätöksiä oppilaan puolesta. Kysyn ja haastattelen antamatta valmiita vastauksia. Tavoitteeni on auttaa oppilastani näkemään omat vahvuutensa tekijänä, jalostamaan taitojaan ja hioutumaan omaksi itsekseen tekijänä.

Ajattelenkin, että laulunteko on eheyttävää ja voimauttavaa luovaa toimintaa, leikkiä. ”Kaikenikäisille leikki on harjoittelevaa suhtautumista maailmaan, omien sisäisten kykyjen harjaannuttamista ja sosiaalisten taitojen oppimista. Leikki on suuri lahja.” (Dunderfelt 2011, 79.)

Laulunteko-oppilaani voi tehdä laulua lähiopetuksen ulkopuolella itselleen sopivin keinoin ja itselleen sopivalla aikataululla, mutta annan mielelläni kotitehtäviä ja pyydän tekemään ne seuraavaa tuntiamme varten. Voin opettaa lauluntekoa myös etänä, esimerkiksi Skypen välityksellä. Kannustan oppilastani työstämään lauluja niin säännöllisesti kuin mahdollista. Oppilaalla voi ja saa olla useita lauluja työn alla rinnakkain – näin on minullakin ollut aina. Tavoitteiden asettaminen, suunnittelu ja aikatauluttaminen ovat luovassa tekemisessä itselleni tärkeitä asioita, ja pyrin opettamaan suunnittelua ja aikatauluttamista myös oppilailleni. Laulun opettajana roolini on ohjata oppilastani tavoitteellisuuteen mutta myös armollisuuteen ja inhimillisyyteen. Haluan saada oppilaat suhtautumaan positiivisesti itseensä ja omaan tekemiseensä. Haluan, että oppilaani nauttivat luomistyöstä. Uskon, että laulunteko lisää itsetuntemusta, nostattaa itsetuntoa ja lisää hyvinvointia.

Ihmiskäsitykseni on humaani ja kohtaan jokaisen oppilaan yksilönä. Tavoitteeni on luoda opetustilanteissa hyväksyvä, rento, turvallinen ja avoin ilmapiiri, jossa oppilaalla on tilaa olla oma itsensä, kokeilla uutta ja onnistua, mutta myös tehdä virheitä ja näyttää heikkoutensa. Haluan opetukseni korostaa, että olemme kaikki sopivanlaisia. Laulun opettajana olen apuna, tukena ja lempeänä kriitikkona ja sydämellisenä tsempparina. Innostan ja innostun itsekin. Tällaista hyvää peilisuhdetta voi avata seuraavasti:

Ihminen tarvitsee läpi elämänsä jonkun tai joitakuita, jotka pystyvät kysymyksillään, kiinnostuksellaan ja rakkaudellaan koskettamaan hänen sisimpäänsä, kysymyksiään ja tarpeitaan, niitäkin, joista hän ei ehkä itse ole edes tietoinen. Tämä vuorovaikutuksellinen ”peilisuhde” luo niin lapsena kuin aikuisena ja vanhanakin yksilöllisyyttä: se vahvistaa ja rakentaa ihmisyytemme korkeinta ja syvintä osaa. (Dunderfelt 2011, 206.)

Oppilaani ovat kiittäneet minua siitä, että uskallan tehdä ja annan heidän uskaltaa uskaltaa. Kuuntelen, olen läsnä ja uskon heihin. Koen antavani tunneilla oppilaalleni kaiken, mitä sillä hetkellä voin. Tunneillani hymyillään ja nauretaan ja usein oppilaani piristyy ja rentoutuu tunnin aikana, vaikka sitä edeltävä koulu- tai työpäivä olisi ollutkin raskas. Tunneillani on itketty laulujen koskettavista aiheista ja oppilaan henkilökohtaisen elämän pienistä ja suurista asioista. Vahvuuksiani lau-

lunteon opettajana ovat positiivisuus, empaattisuus, inhimillisyys, tilannetaju ja persoonani käyttäminen. Kehittämistä minulla on erityisesti kärsivällisyydessä ja armollisuudessa itseäni kohtaan – opettajakaan kun ei ole yli-ihminen.

Tähän mennessä olen opettanut lauluntekoa lapselle, nuorelle ja nuorelle aikuiselle. Ikä on tärkeä ottaa huomioon mitä tahansa opettaessa. Mielestäni laulunteko on sopiva ja kehittävä harrastus kaikenikäisille.

3.5 Eri-ikäiset oppilaat

3.5.1 Lasten opettaminen

Tässä luvussa käsittelen 7–12-vuotiaita lapsia. Laadukkaasti ohjatut harrastukset ovat tärkeää vastapainoa koulunkäynnille (Nurmi, Ahonen, Lyytinen, Lyytinen, Pulkkinen & Ruoppila 2009, 111). Pitkäjänteinen harrastaminen on lapselle kehittävä ja opettaa hänelle sitoutumista, vaikka harrastaminen ei aina olisikaan mukavaa. Harrastuksen myötä lapselle muodostuu myös merkittävä suhde opettajaansa. (Sama, 114.) Oppimismotivaation syntyminen ja säilyminen kannalta keskeistä on asettaa tavoitteet ja odotukset lapsen taitojen mukaisesti. Opetustilanteissa lapsen kokemat onnistumiset ja tuntemukset omasta kyvykkyydestä luovat perustaa hänen tahdolleen ja rohkeudelleen oppia uusia asioita. (Sama, 123.) Lapsen motivaatioon vaikuttaa positiivisesti opettaja joka tukee lapsen pärjäävyyttä ja osaavuutta ja välttää suoritusten korostamista. Lasta motivoi opettajan hänelle antama emotionaalinen tuki, empaattisuus ja yksilöllisyyden huomioon ottaminen. (Sama, 104.)

Ensimmäisten kouluvuosien aikana lapsen tietoisuus painottuu kuviin ja tunnelmiin, ja tätä visuaalisuutta ja elämyksellisyyttä olisi hyvä vaalia mahdollisimman kauan. 8–10-vuotiaana lapsi osaa kertoa mielipiteensä, tietää oikeutensa ja on kriittisempi opettajaansa kohtaan. Hän huomii heti opettajien virheet ja rohkenee mainita niistä. Lapsi on kriittinen myös itseään kohtaan, mikä sekii on osa hänen käynnissä olevaa yksilöitymisvaihettaan. Lapsen keskittymiskyky kehittyy ja arviointihalu kasvaa, mutta hän ei vielä pysty koostamaan monimutkaisista palasista kokonaisuuksia. (Dunderfelt 2011, 81–83.)

10–12-vuotiaana rakentuu perusta työnteolle, ahkeruudelle ja osaamiselle. Yhteistyö ja tekeminen tuottavat lapselle iloa ja hänelle on hyväksi tuntea itsensä tarvituksi ja luotetuksi. Samalla kun taidot itsenäiseen ajatteluun kasvavat vauhdilla, lapsi tarvitsee aikuisten läsnäoloa. Sopiva ohjenuora tämän ikäiselle oppijalle on tekemällä oppiminen. (Dunderfelt 2011, 84.)

Omassa opetustyössäni lasten kanssa kuvallinen ilmaisu, piirtäminen ja kuvat, ovat olleet luonnollinen tapa lähestyä esimerkiksi improvisaatioharjoituksia. Laulu yhdistettynä kuvalliseen ilmaisuun voi auttaa lasta keskittymään, keksimään ja luomaan. Leikki on luonnollinen ja tehokkain lähestymistapa opettaa lasta. Merkittävä kiinnostumisen ja motivaation lähde tietyn laulun opettelemiselle on myös sanoitusten juonellisuus. Tarinan kehittyminen ja sanoituksen elokuvamaisuus innostavat lasta syventymään esimerkiksi työn alla olevaan lauluun tarkemmin. Kaikki edellä mainittu huomioon ottaen laulunteko voi olla lapselle hyvä ja kehittävä harrastus.

3.5.2 Nuorten opettaminen

Nuoruus on yksilöllisyyden heräämistä ja yksilöllisyyden valmistelemista ja kokeilemista. Nuori käy läpi voimakasta biologista kehitystä ja kehittää kyvyn kognitiiviseen ajatteluun. Huomattava psykologinen kehitys ja muutokset tietoisuudessa synnyttävät erilaisia ihanteita, joita kohti nuori suuntaa ajatuksensa ja päämääränsä. (Dunderfelt 2011, 85–87.) Nuori tutkiskelee itseään, filosofoi ja hahmottellee kuvaa omasta itsestään ja maailmasta. Nuoren kokemusmaailmassa halut, tunteet ja ajatukset vaihtelevat suuresti. Nuoruudessa koetaan vahvasti yksinäisyyden ja riittämättömyyden tunteita ja epäonnistumisia, jotka voivat pahimmillaan johtaa syrjäytymiseen ja jopa itsetuhoisiin ajatuksiin ja tekoihin. (Sama, 88–90.)

Olen kokenut, että suurimmalla osalla nuorista oppilaistani on ollut terve itsetunto ja luottamus omiin kykyihinsä. Joidenkin nuorten oppilaiden kanssa välillä on ollut aikoja, jolloin opetus painottuu musisoinnin sijasta siihen, että nuori haluaa purkaa sydäntään ja tuntojaan. Laulu on sielun soitin – jos jokin asia painaa mieltä liikaa, nuori ei välttämättä pysty keskittymään, ennen kuin on saanut jaettua mielteitään, puolitettua huoliaan. Omalle opettajalle avautuminen kertoo suuresta luottamuksesta. Nuori oppilas tarvitsee opettajan tukea, ja turvallisessa ja avoimessa oppimisympäris-

tössä hän pystyy musiikin siivittämänä ilmaisemaan itseään ja käsittelemään positiivisia ja negatiivisia tunteitaan. Kaikki tämä tieto johtaa siihen, että laulunteko voi olla nuorelle sopiva, hyödyllinen harrastus.

3.5.3 Aikuisten opettaminen

Aikuisuus ei ole vain lapsuuden ja nuoruuden jatke vaan oma vaiheensa, jossa ihmiselle voi syntyä uusia tai uudistavia piirteitä ja kykyjä, sellaisia, joita ei ole voinut syntyä aikaisemmissa vaiheissa. Aikuinen ihminen on paitsi menneisyyden tapahtumien muovaava persoona myös aktiivinen omaa elämäänsä ohjaava ainutlaatuinen yksilö. (Dunderfelt 2011, 95.)

Aikuisuudelle on mahdoton määrittää selkeitä rajoja (Dunderfelt 2011, 92). 22–28 -vuotias nuori aikuinen rakentaa elämäntapaansa ja kokee sisäistä rauhattomuutta ollen samalla ennakkoluuloton, rohkea ja täynnä tarmoa. Hän elää itsekeskeisesti ja hänellä on ihanteita ja mielikuvia työstä ja ihmissuhteista. (Sama, 100–101.) Noin 30-vuotiaana omia elämänvalintoja puntaroidaan ja 33–40 -vuotiaana eletään näiden uudestaan pohdittujen valintojen mukaisesti. Elämä antaa paljon ja edessä siintää monia mahdollisuuksia, mutta velvollisuudet voivat tehdä elämästä haasteellista ja työlästä (Nurmi ym. 2009, 164). Yleisesti ottaen 35–40 -vuotiaana eletäänkin elämän hektisin vaihe (Dunderfelt 2011, 132). Tällöin myös huomataan, ettei enää jakseta olla kaikessa mukana, ja useista harrastuksista valitaan yksi, se itselle merkityksellisin (Sama, 103).

Keski-iässä, 40–65 -vuotiaana moni aikuinen toteuttaa suurimpia älyllisiä saavutuksiaan (Nurmi ym. 2009, 177). Aikuinen tarkastelee mitä on elämässään tehnyt ja mitä voisi vielä tehdä. Hän tuntee jo itsensä paremmin, on osaava työssään ja parhaimmassa tapauksessa saa paljon ihmissuhteistaan. (Dunderfelt 2011, 133–134.) Hyvinvointia antavan ja jaksamista lisäävän vapaa-ajan viettämistä voidaan pitää yhtenä aikuisuuden kehitystehtävistä (Nurmi ym. 2009, 166).

Aikuisuuden kehitysvaiheet ovat suurelta osin yritystä seisoa omilla jaloillaan sekä löytää maailman moninaisuudesta ja omasta sisäistetystä persoonallisuudesta todellinen oma itsensä. Aikuiskasvatuksen motto ”auttaa ihmistä kasvamaan omaksi itsekseen” sopii tähän yhteyteen erittäin hyvin. Ihminen pyrkii löytämään omat tavoitteensa, omat kykynsä ja oman yksilöllisyytensä. (Dunderfelt 2011, 106.)

Suuri osa oppilaistani on tähän mennessä ollut aikuisia. Lisäisin, että aikuiset oppilaat ovat pääosin hyvin kunnianhimoisia, motivoituneita ja vaativia. He odottavat paljon itseltään ja opettajaltaan. Me

aikuiset olemme ehkä liiankin tietoisia itsestämme ja heikoista puolistamme. Odotamme usein itseltämme hurjia tuloksia samalla, kun lyttäämme itsemme jo valmiiksi. Karttunut elämäkokemus kuuluu lauluvalinnoissa, aiheissa ja tulkinnoissa. Aikuinen perheellinen on kiireinen ja musiikkiharrastus voi antaa kaivattua omaa yksilöllistä aikaa. Olen huomannut, että aikuiset oppilaat haluaisivat kehitystä ja tulosta rivakasti lyhyessä ajassa, vaikka säännölliselle harjoittelulle ei välttämättä ole aikaa ja energiaa. Laulunteko esimerkiksi itsetutkiskelun ja itseilmaisun kanavana voi olla aikuiselle hieno ja antoisa harrastus.

3.5.4 Ikääntyneiden opettaminen

Ihmisen terveys sekä sosiaaliset, biologiset ja psykologiset ominaisuudet ovat vuorovaikutteisia ja vaikuttavat ikääntymiseen (Nurmi ym. 2009, 206). Ihminen voi säilyttää luovuutensa koko elämänsä ajan (Dunderfelt 2011, 197). Vaikka ikääntynyt ei ole yhtä tuottelias kuin häntä nuoremmat, odotettavissa on uusia kokemuksia, tilaisuuksia kasvaa ja kehittyä (Sama, 200). Ikääntyneen tarkkaavaisuudessa ja valppaudessa tapahtuu hieman heikkenemistä ja häiriötekijöistä on haastavampaa olla piittaamatta (Nurmi ym. 2009, 211). Ikääntyneelle olisi hyvä antaa mahdollisuus kiireettömään ja rauhalliseen oppimistahtiin, sillä hän voi tuntea pelkoa ja ahdistusta uusien asioiden oppimisesta (Sama, 220).

Taloudelliset ja työelämäpainotteiset arvot vaihtuvat sisäisempiin. Tuleva voi tuntua vaikeasti määriteltävältä, jopa olemattomalta. Alakuloa voi ilmetä fyysisten muutosten ja heikentymisen vuoksi. Oman elämän läpikäyminen auttaa eletyn elämän hyväksymisessä, luo merkityksellisyyttä ja voi auttaa pitämään muistin virkeänä. Muistaminen ja muisteleminen ovat uudelleen luomista. (Dunderfelt 2011, 200–201.) Ikääntyneille musiikkiharrastus on yksi tapa ylläpitää sosiaalisia suhteita, nauttia yhdessäolosta ja pitää yllä musiikillisia taitoja. Omassa opetustyössäni olen kokenut, että ikääntyneet eivät halua nostaa itseään jalustalle ja olla yksin tähtiä, vaan he haluavat kuulua porukkaan, olla tarpeellisia ja toimia yhdessä. Tämä on ehdottomasti sukupolvikysymys.

Kärsivällisyys on opettajana valttia. Opetustilanteissa tulisi antaa mahdollisimman yksiselitteiset ohjeet, kantavalla äänellä ja hyvin artikuloiden, katsekontaktia unohtamatta. Olen havainnut ikääntyneillä epävarmuutta omasta osaamisesta ja taidoista, esimerkiksi kun kyseessä on täysin uuden

laulun haltuunotto. Tähän oman kyvykkyyden vähättelyyn liittyy varmasti paljon opittua ja omaksuttua, tiedostettua ja tiedostamatonta.

Ikääntyneille on kertynyt paljon kokemusta erilaisista opettajista ja opetustavoista, ja heillä voi olla opettajalleen monenlaisia odotuksia ja vaatimuksia. Tilanteissa, joissa opettajan opetusmenetelmiä ja taitoja kyseenalaistetaan, on tärkeä purkaa tilanne keskustelemalla rakentavasti. Ikääntyneet ovat kokemukseni mukaan tottuneempia siihen, että opettaja määrää ja päättää kaiken heidän puolestaan ja he tottelevat ja tekevät mitä käsketään. Verkkinen tahti ja toiminnan mielekkyys ovat tärkeässä roolissa uuden oppimisessa ja uuden luomisessa. Tällä hetkellä omat kokemukseni ikääntyneiden opettamisesta sekakuoron ohjaajana ja yksinlaulun opettajana. Seuraavan luvun Minun lauluni -projektissa opetin laulua lapselle, nuorelle ja aikuiselle. Laulunteko voi olla ikääntyneellekin hyvä ja sopiva harrastus.

Ihmisen elämänkaareissa on koko elämän dramatiikka: valon ja pimeyden kohtaaminen ja niiden hyväksyminen kokonaisuuden osiksi. Näin ei ole vain teoriassa, vaan jokainen joutuu tavalla tai toisella kokemaan sen polttavasti ja kipeästi omassa itsessään. - - On tärkeää ymmärtää, että jokaisena ikäkautena yksilöllä on mahdollisuus uudistua, käydä läpi menneisyyden tukkeumia ajatuksissaan, tunteissaan ja tahdossaan ja löytää yhä varmempi kiintopiste omasta itsenäisestä sisäisyydestään, yksilöllisyydestään. (Dunderfelt 2011, 160–161.)

4 MINUN LAULUNI -PROJEKTI

4.1 Projektin kuvaus ja lähtötilanne

Projektiosaaminen ja Pedagoginen projekti olivat osa ammattikorkeakoulututkintoni pakollisia opintoja. Aloitin suunnittelemaan Minun lauluni -projektia elokuussa 2017 ja projekti alkoi lokakuussa 2017, päättyen joululomaan 2017. Projektissa opetin lauluntekoa kolmelle eri-ikäiselle laulunteosta kiinnostuneelle oppilaalleni. Oppilaat olivat oppilainani yksityisellä musiikkikoululla. Laulunteko sopii kaiken ikäisille ja tässä projektissa opetin sitä lapselle, nuorelle ja aikuiselle.

Minun lauluni oli pedagoginen projekti, jossa halusin kokeilla jo tietämiäni ja olemassa olevia menetelmiä, joilla voin opettaa laulujen tekemistä. Halusin syventyä tutkimaan ja opettamaan lauluntekoa oppilailleni, jotka ovat kiinnostuneita laulunteosta, mutta eivät itse soita mitään säestyssointia. Projektin toivottu lopputilanne oli, että vuoden 2017 loppuun mennessä jokainen oppilas olisi tehnyt opissani oman laulun. Projekti kesti 10–11 viikkoa oppilaiden ja minun aikatauluista riippuen. Kontaktiopetusta oli yhteensä viidestä kuuteen 60 minuutin tuntia oppilasta kohti.

Muutama päivä ennen projektin käynnistymistä lähetin oppilaille ja alaikäisten oppilaiden äideille Minun lauluni -projektin infopakettin, jonka olin räätälöinyt jokaiselle oppilaalle erikseen. Infopaketti sisälsi selkeän tiivistelmän siitä mitä olemme tekemässä, mikä on suunniteltu eteneminen ja aikataulu ja mitkä ovat roolimme oppilaana ja opettajana. Alaikäisten oppilaiden infopaketteihin ohjeistin myös vanhemman roolin todeten, että vanhemman ei tule tehdä laulua lapsen puolesta, vaan kannustaa, olla kiinnostunut ja positiivisesti läsnä projektin aikana. Pyysin myös olemaan minuun tarvittaessa yhteydessä kontaktituntien ulkopuolella ja pyytämään uutta kotitehtävää, jos antamani tuntui liian haastavalta.

Tässä projektissa laululla tarkoitettiin kokonaisuutta, joka koostuu oppilaan tekemästä sanoituksesta, jossa tekstiä on ainakin kahden säkeistön ja kertosäkeen verran, laulun rytmistä ja melodiasta tai räpistä sekä soinnuista. Halutessaan oppilas voi työstää lauluunsa myös c-osan, jolla tarkoitetaan säkeistöstä ja kertosäkeestä erillistä, uutta osaa. C-osa on laulussa yleisesti toisen kertosäkeen ja viimeisten kertosäkeiden välissä. Projektin laulu sisältää myös oppilaan laulumelodiaan sopivat säestyssoinnut. Oppilaan rooli soinnuttamisessa on kertoa, kuunnella, lisätä, valita tai

jättää pois. Tavoitteena oli, että projektin lopussa myös laulun rakenne olisi selvä ja pystyisimme esittämään sitä kontaktitunnilla ja äänittämään kokonaisen oton talteen.

Koska yksikään projektioppilaista ei soittanut pianoa tai muuta säestyssoitinta, halusin jättää pianolla säestämisen ja sointujen etsimisen vasta viimeisille kontaktikerroille. Halusin, että oppilaan laulu on ensin hyvällä mallilla, tarpeeksi selkeä, vahva ja itsenäinen. Tällä pyrin tietoisesti siihen, että laulu olisi oppilaan oma laulu, enkä vaikuttaisi siihen ehdottamillani sävelillä ja sointumaailmoilla. Sointujen valitseminen tarkoitti käytännössä sitä, että minä haastattelin oppilasta ja ehdotin pianolla ääniä ja sointuja soittamalla oppilaan laulun rytmiin ja melodiaan sopivia vaihtoehtoja. Oppilas teki lopulliset valinnat.

Lauluntekijä aloittaa joka ikisen laulunsa aina tyhjästä (Salo 2009, 13). Painotuin heti projektin alussa kaikkien oppilaiden kanssa sanoitukseen ja tarinaan, vaikka mielessäni oli aloittaa jopa laulumelodian kehittelystä. Ymmärsin kuitenkin nopeasti ja kokeilematta, että vaikka se on minulle heitä kokeneempana lauluntekijänä vaivaton ja leikkisä lähtökohta, oppilaani eivät ole tottuneita moiseen. Lisäksi sanoituspainotukseen vaikutti oma kokemukseni siitä, että monen monta laulua on jäänyt kesken juuri sanoituksen vuoksi. Laura Sippola toteaa, että laulujen sanoittajan täytyy olla rohkea (Sippola 2017, 52). Yhdyn myös tuntemukseen siitä, että sanoitus ja musiikki luovat yhdessä toisiaan tukevan kokonaisuuden:

Lyriikan kirjoittaminen on asioiden pohtimista sekä tunnetilojen ja ilmiöiden sanoittamista runon lainalaisuuksilla. Sanat tuovat lauluun yhden tason, musiikki omansa. Niiden liitto, leikkittely ja yhteistyö pyrkivät saamaan yhdessä aikaan jotain, joka kurottaa vielä syvemälle kuin pelkät sanat. (Sippola 2017, 55.)

Minun lauluni -projektin aikana annoin oppilaille juuri heidän lauluunsa liittyviä kotitehtäviä, joita käytiin yhdessä läpi viimeistään tunnilla. Oppilaat saivat olla lauluntekoon liittyen minuun yhteydessä myös kontaktituntien ulkopuolella. Projektin aikana pidin yhteyttä oppilaisiin ja alaikäisten oppilaiden vanhempiin esimerkiksi, kun oppilaat laitoivat antamiani kotitehtäviä kommentoitavaksi tai minä lähetin heille heidän laulunsa äänitiedostoja kontaktitunneiltamme.

Projektin infopakettissa ohjeistin myös, että jos jollakin tunnilla oppilas ei halua tehdä lauluaan, laulu ei ole pakko tehdä. Ei ole hätää. Jos emme saisikaan hänen lauluaan valmiiksi joululomaan mennessä, sekään ei haittaisi. Lisäksi halusin tehdä selväksi, että jos projektin aikana oppilas ha-

luaa pitää taukoa tai jättää projektin kokonaan kesken, sekin on täysin mahdollista. Projektin viimeisellä viikolla välitin oppilaille ja alaikäisten oppilaiden äideille projektiin liittyvän loppukyselyn. Sivuan loppukyselyn tuloksia seuraavissa luvuissa. Oppilaat esiintyvät omilla nimillään.

4.2 Projektin kulku ja lopputulokset

4.2.1 Seela

Seela on 11-vuotias lapsi, jolle olen opettanut laulua ja improlaulua marraskuusta 2016. Ennen Minun lauluni -projektia meille oli muodostunut tavaksi tehdä ainakin yksi improlaulu tai improtarina jokaisella laulutunnilla. Improlaulaessa Seela on piirtänyt samalla valkotaululle hahmoja ja asioita, mitä olemme siinä hetkessä keksineet ja laulaneet. Improtessamme olen säestänyt Seelaa pianolla, intuitiivisesti, erilaisia sointukulkuja vaihdellen. Ennen projektia Seela oli tuonut minulle yhden laulunsa hiottavaksi ja harjoiteltavaksi, mutta sen työstämisen hän halusi jättää sivummalle.

Seelan kanssa projektiin oli käytettävissä viisi 60 minuutin kontaktituntia. Aloitimme laulun teon sanoittamisesta. Antamistani vaihtoehtoista Seela totesi, että tarinan keksiminen säkeistö säkeistöltä olisi hänestä mieluisin ja mielenkiintoisin tapa aloittaa sanoittaminen. Ensimmäisellä tunnilla Seela päätti, että laulun kertoja on Katri-niminen yläasteikäinen tyttö.

Kontaktitunneilla kehitimme Katri-tytön tarinaa ja rytmittelimme säkeistöä ja kertosäettä. Katri-tytön taustaa ja tarinaa Seela muotoili tunneilla pääasiassa niin, että haastattelin häntä samalla kun hän piirsi ja kirjoitti minulle kertomansa asiat ylös. Olin ennen projektia ja sen aikana neuvonut Seelaa suhtautumaan lauluntekoon improamisen kautta: ”Keksit jotain uutta ja kokeilet, toimiiko. Jos keksimäsi ei ole mielestäsi tarpeeksi hyvä, kokeile kehitellä jokin toinen, parempi vaihtoehto.”

Melodian kehittäminen osoittautui kuitenkin liian haastavaksi kotitehtäväksi, ja Seela pyysikin ohjeiden mukaisesti minulta uuden kotitehtävän. Päätin painottaa seuraavat kotitehtävät takaisin tarinaan ja sanoitukseen. Seela kuitenkin kertoi, että hänelle oli alkanut syntymään kuin huomaamatta, varkain, lauluunsa ensimmäisen säkeistön melodia. Seuraavilla tunneilla sovitelimme yhdessä Seelan keksimän melodian pohjalta toisen ja kolmannenkin säkeistön istumaan paremmin tähän ensimmäisen säkeistön laulurytmiin ja -melodiaan.

Seelan kanssa tunneilla eniten aikaa vaati Katrin tarinan selkeyttäminen ja sanojen sommittelu, tavutus ja riittäminen. Harjoittelimme paljon rytmitelemällä ja laulamalla sanoitusta yhteen ääneen, ilman säestystä. Useimmiten taputin tai poljin neljäsosia ja laskin aloitukset käyntiin ja tyhjät tahdit auki. Näin laulun tahtilajin, tahtimäärien ja rakenteen hahmottaminen selkiintyi huomattavasti.

Kertosäkeen sanoitukseen Seelalla oli monenlaista ideaa ja ajatusta, mutta päädyin ehdottamaan hänelle rauhoittavaa elementtiä säkeistöjen informatiivisen kerronnan rinnalle. Voisiko kertosaäkeessä olla vain muutama toistettava sana? Voisiko se olla hengähdystauko? Perustelin ehdotustani muun muassa sillä, että säkeistöissä tapahtuu paljon ja yksinkertaisempi kertosaä rauhoittaisi tarinaa ja pääsisi jokaisen säkeistön jälkeen tuoreeseen kuvakulmaan. Heikki Salokin ajattelee, että ensimmäisessä säkeistössä tulisi perustella, miksi kertosaäkeistöissä lauletaan mitä lauletaan. Samana toistuvaan kertosaäkeeseen saadaan uutta näkemystä myöhempien säkeistöjen valossa. (Salo 2009, 68.) Seela piti ehdotuksesta ja ideasta, joten päädyimme pitämään kertosaäkeen sanoituksen pelkistettynä.

Kun Seelan säkeistön melodiakulku oli tarpeeksi vahva, itsenäisesti toimiva ja muistissa, ehdotin Seelalle muutamia hänen laulumelodiaansa sopivaa sointua. Seela piti eniten staattisesta sävellajin ensimmäisen asteen soinnusta. Kertosäkeen melodia syntyi viimeisillä tunneilla yllättäen, kun rohkaisin Seelaa improamaan. Kertosäkeen korkeus nousi mukavasti, kun ehdotin Seelalle rinnakaisen sävellajin käyttöä. Seelan laulu sisältää vain muutaman soinnun, mutta se onkin juuri tarpeeksi Katri-tytön tarinaan, jonka toinen säkeistö ja kertosaä menevät näin:

*Alan takkii naulakkoon laittaa, asioita kaihtaa
Vanhemmat istuu sohvalla, alkaa mulle puhua
Puheesta en muuta erota, vaan et ne aikoo erota*

*Omassa huoneessa, omassa huoneessa olen turvassa
Omassa huoneessa, omassa huoneessa olen turvassa*

Katrin vanhemmat eroavat tässä toisessa säkeistössä. Ensimmäisessä säkeistössä Katri on koulussa erilainen, yksinäinen, kummeksuttu. Viimeisessä säkeistössä Katri palaa toisen yksinäisen, koulukaverinsa, kanssa koulupäivän päätteeksi kotiin leikkimään, omaan turvalliseen huoneeseensa. Kokonaisuudessaan Seelan laulussa on kolme säkeistöä ja kertosaä.

Projektin aikana Seelan kontaktiopetus oli epäsäännöllisintä, mutta laulu tuli silti valmiiksi. Yhden kontaktitunneista pidin Skypeen välityksellä logististen esteiden vuoksi. Skype-tunnilla keskityimme laulun sanoitukseen, tavuihin ja rytmyykseen, joten pieni viive ei meitä haitannut. Loppukyselyssä Seela kertoi olevansa erittäin tyytyväinen lauluunsa. Minäkin pidän hänen laulustaan. Seela kertoi, että olen paras opettaja mitä hänellä on ollut. Hänen äitinsä kertoi, ettei läksyjen teko ole aina maistunut Seelalle, mutta hänellä on palava into opiskella lisää laulamista ja lauluntekoa.

4.2.2 Eerika

Eerika oli Minun lauluni –projektin kokenein biisnikkari ja meillä oli jo kertynyt jonkin verran yhteistyökokemusta hänen laulujensa työstämisestä. Eerika on 16-vuotias nuori, joka tuli laulu- ja laulunteko-oppilaakseni helmikuussa 2017. Ennen Minun lauluni -projektia olin työstänyt Eerikan kanssa muutamaa hänen lauluaan, joiden erityispiirteenä on se, että säkeistöt ovat räpättyjä ja kertosäkeet laulettuja. Eerikan laulujen sanoitukset ovat pääasiassa omakohtaisia. Olen työstänyt Eerikan kanssa hänen sanoituksiaan, räp-osuuksia, rytmejä, riimitystä ja rakenteita sekä kehitellyt laulumelodioita. Olen myös soinnuttanut Eerikan lauluja pianolla ja säestänyt häntä. Muutamaa Eerikan laulua olemme myös äänittäneet muistiin, ja yhden valmiiksi työstämämme laulun hän on esittänyt julkisesti.

Projektiin oli Eerikan kanssa käytettävissä viisi 60 minuutin kontaktituntia. Halusin lähteä Eerikan kanssa liikkeelle sanoituksesta, koska tiesin sen olevan hänen vahvuutensa. Listaamistani vaihtoehtoista Eerika tiesi hyvin äkkiä, että hän haluaa tehdä laulun eräälle tietylle henkilölle, hänelle. Kirjasimme tunnilla ylös ajatuksia, sanoja ja lauseita, jotka kuvasivat Eerikan tilannetta sekä henkilöä, jolle laulu osoitettaisiin. Eerika sai kotitehtäväksi kirjoittaa sanoitusta säkeistöön ja kertosäkeeseen.

Seuraavalla tunnillamme Eerika esitteli minulle kertosäkeen laulumelodian ja ensimmäisen säkeistön räpin. Työstin hänen kanssaan osioiden rytmyyksen yhteen tahtilajiin sopivaksi. Seuraaville tunneille Eerika teki kotiläksynä sanoituksia seuraaviin osioihin, kuten toiseen säkeistöön. Tunneilla viilasimme sanoitusta yhdessä ja rytmitin sitä Eerikalle erilaisin painotuksin, ehdottaen erilaisia tapoja tulkita. Eerikan kanssa merkittävä osa lauluntekoa on ollut, että laulan ja räppään hänelle

vaihtoehtoja ja esimerkkejä siitä, miten jokin osa voitaisiin musiikillisesti tuottaa. Eerika valitsee mieluisimman ja harjoittelemme sitä intensiivisesti yhteen ääneen saadaksemme sen lihasmuistiin.

Välillä Eerikan on ollut haastavaa hahmottaa pianolla säestäessä tahtilajin tuntua, joten olemme harjoitelleet tahtilajissa pysymistä metronomia apuna käyttäen ja laskemalla tyhjät iskut ja tyhjät tahdit selkeästi ääneen. Kontaktitunneilla harjoittelimme Eerikan laulun räp- ja lauluosuuksia ensimmäiseen yhteen ääneen, pala palalta pienissä osissa. Siirryin soinnuttamaan Eerikan laulua projektin viimeisillä kontaktitunneilla. Kun laulunteossa musiikkia ja sanoitusta punotaan yhteen, puntaroidaan, missä kohtaa annetaan palaa ja milloin annetaan tilaa (Sippola 2017, 37). Aika nopeasti päädyimme yhteistuumiin siihen, että pidämme laulun sointumaailman yksinkertaisena ja paikallaan junaavana. Röp-sanoitusta on paljon, eikä se kaipaa turhaa hälinää ympärilleen. Otimme kuitenkin muutaman rytmisesti hyökkäävän, poljentoon pohjautuvan sointuvaihdoksen elävöittääksemme räpättyjä säkeistöjä. Muilta osin kertosäkeen sävellaji pysyy tiukasti ensimmäisen asteen mollisoinnussa.

Koska Eerikalla oli jo kokemusta laulunteosta, hän toimi erityisesti kotitehtävien kanssa omatoimisesti ja järjestelmällisesti. Hänen laulunsa kuulostaa juuri häneltä. Erikoisuutena, omaperäisenä elementtinä vielä mainittakoon, että Eerika teki lauluunsa myös c-osan ja halusi sen olevan puhutuna. Tämä dramaattinen elementti on lauluun oivallinen lisäys, jonka alle päädyimme valitsemaan mollisoinnun. Sen ikeestä siirryimme laulettuun kertosäkeeseen:

*Ja aina kun katsot mua saat jalat alta, jalat alta
Enkelit tuo mulle viestii maailmalta, maailmalta
Ne sanoo: ”kyllä sullakin on oikeus onneen,
ethän päästä sitä sun käsistä”*

Viimeisellä tunnilla harjoittelimme Eerikan *Jalat alta* -laulua sinnikkäästi yhteen ääneen kokonaisuudessaan ja äänitimme sen muistoksi. Laulu sisältää kolme röp-säkeistöä, jokaisen jälkeen laulettuun kertosäkeen ja lisäksi puhutun c-osan, jonka jälkeen vuorossa on viimeinen kertosäe. Eerikan laulu on omakohtainen ja se kertoo ihastumisesta, lievästä epätoivosta ja esteistä suhteen tiellä. *Jalat alta* -laulun myötä voin todeta, että Eerika on omimmillaan erityisesti kirjoittajana, tunteidensa sanoittajana. Laura Sippola avaa, että uskaltaminen on merkittävä osa sanoittamista:

Ollaan onnistumisen äärellä, kun kirjoittajana liikkuu tietynlaisen kehtaamisen ja kiusallisuuden rajapinnoilla. On uskallettava sanoittaa sitä, mitä arkisessa kanssakäymisessä haluaisi peitellä. On myös uskallettava kohdata epäilykset, jotka kumpuavat yleisö suunnasta, kun he miettivät, ”tapahtuikohan tämä laulajalle aivan oikeasti?”. Tällöin sanoituksessa on ollut jotakin, joka on koukuttanut kuulijan. (Sippola 2017, 52.)

Loppukyselyssä Eerika kertoi laulunteossa laulun sanoittamisen olevan mieluisaa mutta sävelen miettimisen haastavaa. Hän on tyytyväinen projektin aikana tekemäänsä lauluun. Minäkin olen tyytyväinen hänen lauluunsa. Eerikan mielestä olin opettajana oikein innostava ja mukava.

4.2.3 Annika

Annika on 28-vuotias nuori aikuinen, jolle olen opettanut laulua maaliskuusta 2016. Olen opettanut Annikalle myös improlaulua, kun olemme keksineet tunneilla yhdessä pieniä lauluja erilaisiin sointukiertoihin, mutta emme ole palanneet niihin tai tallentaneet niitä muistiin. Alun perin halusin kokeilla Annikan kanssa improa rentouttaakseni häntä ja opettaakseni, ettei virheitä kannata pelätä, koska virheitä ei oikeastaan edes ole olemassa.

Ennen projektia Annika ei ollut tehnyt lauluja, mutta oli kovin kiinnostunut projektista. Meillä oli käytettävänä kuusi 60 minuutin kontaktituntia. Aloitimme laulunteon sanoituksesta kokeilemalla, mikä listaamistani vaihtoehtoista herättäisi palon ja mielenkiinnon tehdä oma laulu. Annika päätyi hyvin nopeasti vaihtoehtoyhdistelmään, jossa hän tekisi laulun itselleen ja tähän meneillään olevaan elämänvaiheeseensa.

Ainakin kerran projektin aikana Annikasta tuntui, ettei hän päässyt sanoituksessa eteenpäin. Projektin aikana hän lähetti minulle muutaman kerran sekä laulunsa sanoitusta ja lauluäänityksen sähköpostiin. Annoin Annikalle palautetta ja erityisesti kysyin kysymyksiä. Niistä vaikutti olevan apua siihen, että Annika pääsi eteenpäin. Heikki Salo kertoo itsekritiikin väärän ajoittamisen voivan joskus johtaa tällaiseen jumitukseen. Myös jos tavoitteensa nostaa turhan korkealle, ei niihin välttämättä ylläkään. Tästä voi seurata kyllästyminen ja tekemisen keskeyttäminen, luovuttaminen. Turhautumisen pelko voi myös ajaa siihen, ettei yritä ollenkaan. (Salo 2009, 32.) Onneksi Annika uskalsi pyytää minulta neuvoa ja ottaa aikalisää, joten jumeista päästiin ohi ja eteenpäin.

Päädyin keskittymään Annikan kanssa pelkkään sanoitukseen aika pitkään, mutta se kyllä kannatti. Kun Annikan sanoitus ja laulun sanoma olivat selkiintyneet meille kummallekin, hän kehitteli tekstiä laulumelodian mielestäni aika vaivattomasti. Annika keksi *Lippu vailla määränpäättä* -lauluunsa hienot J. Karjalaisen tuotantoa muistuttavat melodiakulut. Laulun poljennosta tuli määrätietoinen ja itsevarma. Laulun sanoitus on omakohtainen mutta aihe universaali ja samaistuttava. Sanoitus on mielestäni sopivan runollinen ja maalaileva, mutta silti konkreettinen ja elämänmakuinen. Laulu on positiivinen ja hyvällä tavalla pop. *Lippu vailla määränpäättä* -laulun viimeinen kertosäe:

*Minulla on lippu vailla määränpäättä
Minulla on lippu vailla määränpäättä
Mutta tiedän mihin olen matkalla
Pääsen kyllä perille*

Halusin säilyttää Annikan laulun mahdollisimman koskemattomana, alkuperäisenä. Viivyttelin pianon ääreen siirtymistä, kunnes meillä oli neljäs kontaktitunti kuudesta. Sointuja ehdottaessani tiesin, minkälainen sointumaailma Annikan lauluun sopisi mainiosti. Tärkeintä minulle oli, että soinnut palvelisivat laulumelodiaa niin, että se pysyisi muuttumattomana ja toisi lisää ulottuvuutta. Sointujen tuli tukea ja palvella Annikan laulun tyyliä ja tunnelmaa. Koska Annikan laulusta oli ehtinyt tulla minulle mieluinen korvamato, pystyin auttamaan häntä sointujen valitsemisessa laulamalla soinnu- tuksessa olevia osia erilaisten variaatioiden päälle. Ehdottelin Annikalle pianolla erilaisia sointu- vaihtoehtoja, joten hän sai keskittyä kuuntelemiseen ja pohtimiseen. Tarjoamistani laulumelodiaan sopivista vaihtoehtoista Annika valitsi itselleen mieluisimmat ja lauluun parhaiten palvelevat.

Viimeisellä kontaktitunnillamme hioimme laulun välisoitot ja osien siirtymät kohdilleen ja harjoittelun jälkeen äänitimme kokonaisen oton muistoksi. Annikan laulussa on kaksi säkeistöä, kertosäe ja c- osa. Tein myös Annikalle hänen laulustaan rakenne- ja sointulapun ja kannustin häntä kokeilemaan lauluun jonkun tuntemansa kitaristin tai kosketinsoittajan kanssa. Annika teki elämänsä ensimmäisen oman laulun Minun lauluni -projektissa ja olen erittäin ylpeä hänestä ja hänen panostuk- sestaan projektiin.

Loppukyselyssä Annika kertoi, että oli helppoa keksiä aiheita ja tekstiä lauluun, mutta vaikeampaa oli koota tuotetusta tekstistä lopullinen kokonaisuus. Kontaktitunneilla laulumelodian kehittäminen oli Annikasta mukavaa, mutta kotona se oli haastavampaa, koska oma sisäinen kriitikko helposti lyt- täsi omat ideat. Annika huomasi, että tsemppaavasta opetustyylistäni ja positiivisesta otteestani oli

hänelle todella paljon apua, ja pohtikin, ettei välttämättä olisi yksin saanut lauluaan koskaan valmiiksi. Annika kertoi, että osasin luoda häneen uskoa itseensä. Hän oppi projektin aikana, että omaan tekemiseen pitää luottaa enemmän ja omaa sisäistä kriitikkoa tulee hiukan hiljentää.

Kokonaisuudessaan Annika koki Minun lauluni -projektin mukavana. Hän oppi, että laulunteko on sekä helppoa että vaikeaa ja hän osaa tehdä lauluja. *Lippu vailla määränpäättä* -laulun c-osan sanoitus:

*Elämään on valmiit kaavat, mutta niitä ei tarvitse noudattaa
Ei niitä voi kukaan pakottaa mukailemaan*

4.3 Projektin yhteenveto

Projektia suunnitellessani ajattelin, että hankalinta minulle olisi olla puuttumatta lauluihin niin, että ohjaisin oppilaan laulua omien mieltymysteni ja halujeni mukaisiksi. Tiedostin tämän päättäväisen ja jokseenkin kärsimättömän piirteen itsessäni jo hyvissä ajoin, ja koen että pystyin olemaan tilaa ja vaihtoehtoja antava, ohjaava opettaja. Jokaisen oppilaan laulusta tuli juuri heidän kuuloisensa, ainutlaatuinen ja onnistunut. Oppilaat ja alaikäisten oppilaiden äidit olivat tyytyväisiä laulun opetukseen ja lopputulokseen. Olen kovin ylpeä oppilaistani, heidän lauluistaan ja projektista kokonaisuudessaan. Olen positiivisesti yllätynyt ja tyytyväinen omaan tapaani opettaa lauluntekoa eri-ikäisille. Olen myös otettu oppilailta ja heidän äideiltään saamastani palautteesta, joka kannustaa minua jatkamaan laulun opettamista. Tuntuu, että kuljin näiden kuukausien aikana opettajana ison harppauksen kohti sitä, mitä minun kuuluu olla ja miten minun kuuluu saada opettaa.

Laulunteko on leikkiä, kuten improkin. Suuri ero impron ja laulun välillä on, että laulun haluamme saada muistettavaan muotoon, jotta voimme palata sen pariin uudestaan, kun taas improon emme palaa. Uskon, että laulun opettaminen on yksi minulle sopivimmista lajeista ja minun kannattaisi ehdottomasti jatkaa sen opettamista. Minun lauluni -projekti onnistui kokonaisuudessaan erittäin hyvin. Suunnitteluun käytin työtunteja 46, toteutukseen yhteensä 31 ja jälkityöhön 8. Yhteensä Minun lauluni -projekti työllisti minua 85 tuntia 7.10.–23.12.2017.

Kaikkien laulunteko-oppilaitteni laulut olivat heille merkityksellisiä ja suurelta osin henkilökohtaisia. Laulunteko auttaa käsittelemään omaa ja muiden elämää, ymmärtämään paremmin itseä, muita ja

maailmaa. Purkamaan, rakentamaan ja kokoamaan jotakin pysyvää ja merkittävää. Koin, että jokainen oppilas tunsu laulun teon aikana ja laulun valmistuttua onnistumisen ja mielihyvän tunteita, ja projektin aikana meistä tuli läheisempiä. Tunsin myös, että oppilaani luottavat minun taitoihini opettajana, antavat luvan ohjata. Laulun tekijä voi valjastaa laulunsa moneen, ja jokainen laulu on arvokas lahja. Heikki Salokin kokee laulujen olevan tarpeellisia ja merkityksellisiä:

Millaisia tehtäviä lauluillesi annat, mistä aiheista haluat kirjoittaa? Jos pelkää rankkoja aiheita niin paljon, että mieluummin jätät kynän pöydälle, kirjoita sitten kepeämpiä lauluja. Maailmaan mahtuvat kaikenlaiset laulut, ja kaikki ne ovat yhtä arvokkaita. (Salo 2009, 33.)

5 POHDINTA

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli avata lauluntekijyyttä, koota tietoa eri-ikäisten opettamisesta ja saada itselleni vahvistusta laulun opettajuuteen. Mielestäni onnistuin pääsemään asettamiini tavoitteisiin. Opinnäytetyöni myötä visioni opettajuudesta ja tulevaisuuden työnäkymistä laajeni. Sain vahvistusta sille, että laulunteko on herkkää, intensiivistä, henkilökohtaista luovaa työtä. Opinnäytetyöni ei ole opas lauluntekoon tai laulun opettamiseen, mutta toivottavasti se inspiroi muita tutustumaan lauluihin, lauluntekijöihin ja laulujen tekemiseen.

Minun lauluni -projekti onnistui hyvin ja sen tavoite saavutettiin jokaisen oppilaan kanssa. Sain rohkaistusta opettajuuteeni hyvästä palautteesta ja siitä, että kaikki projektin oppilaat halusivat jatkaa opissani tulevaisuudessa. Projektin myötä opin, että osaan opettaa lauluntekoa eri-ikäisille, ja tunnen, että laulujen ja laulun opettaminen voisi olla se minun juttuni opettajana. Laulunteko sopii kaiken ikäisille ja laulujen tekemisellä on selkeästi samanlaista hyötyä sekä harrastajille että ammattilaisille. Olen kiinnostunut opettamaan lauluntekoa kaiken ikäisille, yksilöille ja ryhmille.

Taiteen perusopetuksen yleisen ja laajan oppimäärän opetussuunnitelmiin tuli muutoksia syksyllä 2017. Musiikin yleisen oppimäärän yhteisissä opinnoissa tavoitteena on ohjata oppilasta ilmaistamaan itseään musiikilla ja ”rohkaista tuottamaan omia musiikillisia ideoita ja ratkaisuja” (Opetushallitus 2018a, viitattu 19.5.2018). Musiikin laajan oppimäärän perusopinnojen yhdeksi tavoitteeksi asetettiin edellisen lisäksi, että oppilasta tulee rohkaista harjoittelemaan improvisoimista ja laulun perusteita. Musiikin laajan oppimäärän syventävissä opinnoissa tavoitteena on myös ”kannustaa oppilasta toteuttamaan teoksissa improvisoituja ja itse sovitettuja osuuksia ja säveltämään omaa musiikkia.” (Opetushallitus 2018b, viitattu 19.5.2018.) Opinnäytetyöni on siis vahvasti ajan hermoilla improvisaation ja laulun osalta. Uskon, että päteväni laulun opettajana minulle on tulevaisuudessa kysyntää yksityisellä ja julkisella kentällä.

Tällä hetkellä pidän työstäni yksinlaulun ja laulun opettajana sekä nais- ja sekakuoron ohjaajana. Tulevaisuudessa haluaisin syventyä tarkemmin laulun, luovan musisoinnin ja luovuuden opettamiseen ja ohjaamiseen. Uskon tekeväni jatkossakin monipuolisesti töitä kulttuurin parissa ja pääseväni hyödyntämään oppimiani asioita käytännössä monipuolisesti. Tulevaisuudessa näen itseni opettamassa lauluntekoa yksityisesti ja kurssiluontoisesti esimerkiksi kansalaisopistoissa. Tunnen, että minulla on tarjottavaa ja annettavaa, tarmoa saada asioita aikaiseksi ja sisua raivata

itselleni paikka. Tavoitteeni on vaikuttaa ihmisiin positiivisesti musiikkiin painottuvilla tekemisilläni, aikaansaannoksillani ja hengentuotoksillani.

Opinnäytetyöprosessin aikana koin olevani oma-aloitteinen, suunnitelmallinen, tavoitteellinen ja tunnollinen. Valitettavasti minulla oli vähän liiankin paljon asiaa ja kirjoittaessa tekstini alkoi rönsyillä pahemman kerran. Asetin myös itse itselleni hieman liian tiukan alustavan aikataulun opinnäytetyön kirjoittamiseen, korjaamiseen ja valmiiksi saattamiseen. Yllätyin siitä, miten raskasta ja väsyttävää tekstin tiivistäminen oli. Levätäkin pitäisi osata välillä ja ajatuksia tuulettaa, oli kyse sitten opinnäytetyöstä tai omista uusista lauluista.

Uskon että opinnäytetyöstäni ja Minun lauluni -projektista on minulle hyötyä työelämässä. Musiikkipedagogiksi valmistumisen myötä minulle vapautunee aikaa oman tarkoituksellisen elämän selkiyttämiseen, suunnittelemiseen ja ennen kaikkea toteuttamiseen. Minulla on myös tunne, että opin-toni eivät jää tähän. Haluaisin pystyä ottamaan itselleni enemmän aikaa kuuntelemiseen, tutkimiseen, kirjoittamiseen ja laulujen tekemiseen. Palo luoda, tehdä ja toteuttaa ajavat minut varmasti monenlaisiin elämänmakuisiin ja avartaviin haasteisiin. Oppia ikä kaikki!

LÄHTEET

Ahlman 2017. Biisinteko-verkkokurssi. Viitattu 26.12.2017. <http://www.ahlman.fi/biisinteko-verkkokurssi>.

AIM – Australian Institute of Music. Composition. Viitattu 17.1.2018. <http://www.aim.edu.au/short-courses-music-lessons/short-courses/songwriting>.

Berklee College of Music 2018. Bachelor of Music in Songwriting. Viitattu 17.1.2018. <https://www.berklee.edu/songwriting/bachelor-of-music-in-songwriting>.

Biisiverstas 2017. Biisinteon perusjakso. Viitattu 26.12.2017. <https://popmode.fi/biisiverstas/biisinteon-perusjakso/>.

DIS 2017. Songwriting Workshop: Swedish Pop Music. Viitattu 17.1.2018. <https://disabroad.org/stockholm/courses/songwriting-workshop-swedish-pop-music/>.

Dunderfelt, T. 2011. Elämänkaari-psykologia. 14. uudistettu painos. Helsinki: WSOYpro Oy.

HEO 2017. Lauluntekijä. Viitattu 26.12.2017. <http://www.heo.fi/opintotarjonta/kulttuuriopinnot/lauluntekija>.

Hynynen, J. 2017. Jouni Hynynen. Teoksessa Miten lauluni syntyvät? (toim. E. Kauppinen), 68–94. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.

Koskinen P. & Lehtilä S. 2013. Yle Uutiset. Heikki Salo: Jokainen osaa tehdä laulun. Viitattu 17.3.2018. <https://yle.fi/uutiset/3-6984047>.

Lappia 2017. Lauluntekijäkoulutus. Viitattu 26.12.2017. <http://www.lappia.fi/koulutukset-lappia/ai-kuiskoulutus-lappia/Sivut/Lauluntekija-lappia.aspx>.

Leeds College of Music. Study BA (Hons) Music (Songwriting) at Leeds College of Music. Viitattu 17.1.2018. <https://www.lcm.ac.uk/courses/undergraduate-study-18plus/undergraduate-courses/ba-hons-music-songwriting/>.

Martikainen, J. 2017. Jarkko Martikainen. Teoksessa Miten lauluni syntyvät? (toim. E. Kauppinen), 140–168. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.

Musikmakarna 2017. About our program. Viitattu 17.1.2018. <https://www.musikmakarna.se/en/songwriters-academy>.

Nurmi, J.-E. & Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L. & Ruoppila, I. 2009. Ihmisen psykologinen kehitys. Helsinki: WSOYpro Oy.

Otavan opisto 2017. Biisinteko. Viitattu 26.12.2017. <http://www.otavanopisto.fi/biisinteko>.

Pajula, I. 2017. Iisa. Teoksessa Miten lauluni syntyvät? (toim. E. Kauppinen), 96–116. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.

Partti, H. 2016a. On aika säveltää. Teoksessa Säveltäjäyden jäljillä. Musiikintekijät tulevaisuuden koulussa (toim. H. Partti & A. Ahola), 40–59. Helsinki: Sibelius-Akatemia.

Partti, H. 2016b. Sävellän – siis lennän. Teoksessa Säveltäjäyden jäljillä. Musiikintekijät tulevaisuuden koulussa (toim. H. Partti & A. Ahola), 20–35. Helsinki: Sibelius-Akatemia.

Rhythmic Music Conservatory 2018a. Composition. Viitattu 17.1.2018. <https://rmc.dk/en/educations/composition#.WI8cQROFjVo>.

Rhythmic Music Conservatory 2018b. Music Performance – Nordic Master: The Composing Musician. Viitattu 17.1.2018. <https://rmc.dk/en/educations/music-performance-nordic-master-composing-musician#.WI8gAxOFjVo>.

Rockway 2017. Kurssit. Viitattu 26.12.2017. <https://www.rockway.fi/biisinteko/>.

Roimamusiikki 2017. Kurssitoiminta. Viitattu 26.12.2017. <http://www.roima.fi/kurssitoiminta.htm>.

Rytmimanaali 2017. Tusina kysymystä biisinteosta: Mara Balls. Viitattu 18.12.2017. <https://www.rytmimanaali.fi/tusina-kysymysta-biisinteosta-mara-balls/>.

Salo H. 2009. (Kahle) Kuningaslaji – Lauluryiikan käsikirja. Helsinki: Like.

Sasky-koulutuskuntayhtymä 2017. Rytmimusiikkituotannon ammattituotanto, musiikkituotannon opintolinja, lauluntekijä. Viitattu 26.12.2017. https://www.sasky.fi/koulutukset/show.tpl?sivu_id=7683;id=323.

Sippola, L. 2017. Tehdä maailmasta laulu – Laulaja-lauluntekijän taiteilijakuva tradition ja tekijän näkökulmasta. Tohtorintutkimuksen kirjallinen työ. <http://ethesis.siba.fi/files/nbnfife201709018441.pdf>.

Sundberg, C. 2017. Chisu. Teoksessa Miten lauluni syntyvät? (toim. E. Kauppinen), 40–67. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.

Opetushallitus 2018a. Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017. Viitattu 19.5.2018. https://www.oph.fi/download/186919_Taiteen_perusopetuksen_yleisen_oppimaaran_opetussuunnitelman_perusteet_2017.pdf.

Opetushallitus 2018b. Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017. Viitattu 19.5.2018. https://www.oph.fi/download/186920_Taiteen_perusopetuksen_laajan_oppimaaran_opetussuunnitelman_perusteet_2017.pdf.

The Songwriting School of Los Angeles. About us. Viitattu 17.1.2018. <https://thesongwritingschool.com/pages/about-us>.

Toronto Songwriting School 2017. Viitattu 17.1.2018. <https://www.torontosongwritingschool.com/>.

Vilkkumaa, M. 2017. Maija Vilkkumaa. Teoksessa Miten lauluni syntyvät? (toim. E. Kauppinen), 198–221. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.

Vuolle, J. 2005. AVO-ammatinvalintaohjelma. Ammattilaishaastattelu: laulaja-lauluntekijä. Viitattu 17.12.2017. <http://www.mol.fi/avo/haastattelut/laulaja.htm>.

Yrjänä, A. W. 2017. A. W. Yrjänä. Teoksessa Miten lauluni syntyvät? (toim. E. Kauppinen), 222–243. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.